Si aūt p̄ nō vult eā ei dare vl' ip
sa nō vult ōsēntire: tenetur eaz dota
re. vt in dicto. c. q8 non corrigit
sed in diuerso casu loquitur. vt ex
his ptz. et ex tex. et glo. vtriusq;
capli. Et fm glo. ray. in fū. cō. li. iij.
ti. v. q. vi. glosatores p̄ dicta intel
ligūt de raptore qui seducit. seor
sum ducit a domo patris et extra
hit virginē p violentiā. Sz certe eti
amsi non intercueniat violentia. te
netur seductor ad satisfactionem
damni. vt in. c. fi. extra. de iniur. B.
In foro aūt pniali sic agēdū ē fm
wil. Si deflorauit ipam wlūtariā:
non tenetur. q; ille nō seduxit eaz.
Si aūt inuitam vl' seductaz inuīgē
dum est ei q satisfaciat vl' ōponat
cum ea. A. s. ōpositione q̄ pōdat a
libera eius wlūtate. Al' absolut9
nō est tutus in ōscia. ar. l. i. ff. q̄ one
rande. in fine. ff. quaz rez ac. non
datur. B. Similem casum habes in
fra. matrimonium iiij. ff. ij.

Vtz cōsensus in delectatio
nez. s. cogitationis car
nalis absq; hoc q ōsentiatur in ac
tum sit mortale. ff. Sic vt habes su
pra. delectatio.

Vtrū in tactibz et osculis a
huiusmodi sit peccatū mōrale. ff. Rñ. fm Tho. sed a sede.
q. dijij. Osculū. āplexus. vl' tactus.
fm suam rōnē ñ nominat peccatū
mortale. quia possunt absq; libidi
ne fieri vl' ppter ōsuetudinē patrie
vel ppter aliq̄ necessitatē vl' rōna
bilē causā. Sz si fiāt cū libidinosa
delectatione: sunt mortalia. Nā et
solus cōsensus i delectationez mor
talis: ē mortale. vt in precedenti ff.
dicitur. multo magis pgressus ad
actum est mortale. Addi potest se
cūdum Vl. q̄ etiam aspectus libi
dinosus mortale est Math. v. Qui
viderit mulierem ac.

Magister primo
siue doctor p̄mo cōsid. Que
liceat ecclesia cathedralis dz tenere
magistros liberaliuz artiuz ad mi
nus grāmatice q̄ clericos a alios
pauperes gratis instruāt. Et deberet
magistro assignari puentus vnius
prebende. Et eodē modo deberet facere
alie ecclesie quatū sufficiunt facul
tates. In metropolitana ecclesia de
bet vlterius esse magister in theo
logia. et eodē modo recipere puen
tus. nō tū ppter hoc fiat canonic9.
A. Sed tamdiu redditus ipos pci
piat. q̄ diu pstiterit in doctōdo. Oz
si forte de duob9 ecclesia metropo
lis grauetur. theologo iuxē modū
predictuz ipa puideat. grāmatico
vero in alia ecclesia sue ciuitatis si
ue dyocesis q̄ sufficere valeat faci
at prouideri. vt in. c. quia non nul
lis. extra eo. B. xxxv. q. i. di. de q̄bus
dam. extra eo. p totum. A. Preser
tim in. c. vet in dicto. c. quia ñ nul
lis. Nota etiam q̄ a prelatis et ca
pitulis ad theologie studiuz debet
aliqui habiles destinari qui alios
postmodum valeant erudire. qui
bus si ppri prouentus ecclesie nō
sufficiunt. predicti. s. prelati. et ca
pitula necessaria ministrabunt.
Docentes vero in theologica facul
tate dum in scolis studuerint. et

In

studentes in ipsa integre p annos
quinq; recipiant de licencia sedis
apl'ice puent? prebendarū a bene
ficiorū suorū. non obstāte aliq
consuetudine contraria vel statuto. Hec
omnia extra eo. sup specula. vt in
sum. c. li. v. ti. iij. q. v. B. Et de hac eti
am materia vide infra sacentia. Fi.
et sequentibus.

Vtrū aliqs possit recipi in
canonicū cū pacto q
doceat a scolas teneat. Rex Hosti
dicunt doctores q non. ab esset sy
moniacū. sed vacanti p̄bende bene
potest hoc onus annecti. extra. de
preben. significatū. Con. ber. A. I
dem in sum. cō. eo. ti. q. iiij. B. in cu
ria romana debent esse doctores et
studiū vtriusq; iuris. vide J. studiū
F. finali.

Vtrū magister possit scolaribus collectas ponere
vel exigere. Rex m Hosti. Si magi
stro ānexum est sufficiens beneficium
vel sufficiens salarium publicum. nō licet ei exigere. alit symo
niam cōmitteret. q venderet obseq
ū spūale quod ex officio suo tene
tur facere. extra. de symo. nemo. v. q
iij. vendentes. a. c. non solum. sed ta
men sponte oblata recipere potest
Si vero non sit annexum tale bene
ficium vel salarium. aut si nō suffi
ciat ei. potest accipere collectā p la
boribus suis. ar. xij. q. ij. quicumq;
et. c. ecclesiasticis. a. c. caritatem.
Et videtur Hosti. innuere q nō so
lum ab extraneis sed etiam a clericis ecclesie possit exigere. si tū deb
exigē a paupe. cū ipse potius debeat
paupi subuenire Sed a talis exactio Rex wil'. non debet esse coactoria
vt q nisi solūmat expellat eos de scolis aut accipiat res eorū. sed potius
inopiā suā eis exponēdo Et hec oia
s m Hosti. intelligenda sunt si magister est sufficiens Qz si insufficiēs
est a officium docendi assumit nō
est ei ex debito puidendum sed sibi
culpā imputet. ff. ad. l. aquil. idē
iuris Si vero sufficiens est a nō ha
bet prouisionem vt dixi. etiam si di
ues est potest a diuitibus licite ac
cipere. quia nō tenetur eis gratis
seruire. Satis concordat Innocē.
Ray. a Ber. A. Idem in sum. cō. eo.
ti. q. ij. B.

Quid de magistro q festum
alios facti quod de se
colendū est nō vult docere ad cele
brādū nisi data sibi pecunia. Rex
Ray. Symoniam omittit q vendit
spūale ad quod tenetur. vt in pn
cipio precedentis F. dictum est. Et
per eadem iura a eodem modo si fe
stum non est celebrandum a ipse
vult illud festare nec vult legē nisi
data pecunia. A. Idem si diez nō
colendum vt alicuius minoris san
cti concedit colendum pro pecunia
vt in sum. conf. eo. tit. q. iij. Et sub
ditur. Si autem pro data pecunia
concederet magister scolarib? ali
quo die pro festo cessare a lectionibus siue vacationem aliquā pro
pter recreationem. sicut consueuit
fieri ab auctoristis turpe lucrum
esset. sed nō esset simonia. hec ibi
Sed nō videtur ratio diuersitatis
in hoc casu a supradictis B

Doctoris seuitia. s. i mmis corrigendo culpe imputatur. quia leuis tñ castigatio ei pmissa est. ff. locati. l. itez queritur. extra. de homic. ad audientiam. xxiij. q. v. c. v. Quid tenendum ab auditoribus diuersorum magistrorum qui habent cõtrarias opiniones. habet infra. opinio. Vtrum actus doctrine sit preeximitendus ꝓter scandalũ. vide infra. scandalum. ff. vij. et. viij.

Magister scdo. s. quantum ad licentiã docẽdi. Quid ergo si aliquid exigat vel promittatur ꝑ licẽtia docẽdi. Rñ. fm Hosti. exactuz debet restitui. et promissum remitti. extra eo. phi teas. A. Al incipit. philemus. B Simonia tamen nõ omittitur. sed cõmittit exigẽs crimẽ cõcussionis. et debet dignitatibus et officijs a beneficijs expoliari. extra eo. c. v. a. c. quanto. A. Con. ray. a Goff. vt in sum. cõ. li. v. ti. iij. q. v. B

Quid si ille q̃ hz potestatẽ concedendi licentiaz docẽdi vel legẽdi vult legere i ꝓpria persona. nunquid potest alteri licẽtiam denegare. Rñ. fm Hosti. Nõ potest eum impedire vl ei denegare etiã si ipse sit valde ydoneus. ar. extra. de offi. archi. c. vle. Hoc enim esset in preiudicium auditorum. cum sepe quis habeat graciaz discendi. ab vno et non ab altero. A. Idem in sum. con. eo. ti. q. vi. Et satis hoc dicitur in. c. quanto. extra eo. B.

Quid si aliquis obtenta licentia legẽdi velit alium substituere. nunquid a substituto potest recipere expẽsas quas fecit in conuiuijs. et huiusmodi. Rñ. fm vul. Si consuetudo loci est q̃ possit alium substituere. tũc ab illo potest recipere expẽsas factas quasi loco interesse. dum tamen ille doceat nomine eius. Si autez totum ius transferat in substituz: non debet aliquid recipere etiam ꝑ interesse. nec potest etiaz in primo casu paciscizz substituto de certa portione emolumenti recipienda. A. Idem in sum. con. eo. ti. q. vij. a. viij. B. Et multo minus potest in casu secundo.

Vtrũ liceat alicui ꝑ seipsum petere licentiaz docẽdi in theologia. Rñ. fm Tho. in q̃ libet. dicendum q̃ sic. Nullam enim petit excellentiam potestatis quod quidem turpe esset. sed petit solam opportunitatem communicandi id quod habet. Communicare autez sciam quam quis habet laudabile est et ad caritatez pertinẽs. fm illud Sapie. vij. Quã sine ficione didici et sine inuidia communico. et v. Pet. iiij. Vnusquisqz sicut accepit grazz in alterutz illaz administrãtes. Potest tũ turpitudinẽ obtinere ratione presumptionis si ille qui non est ydoneus peteret docendi officium. A. Idem in sum. con. li. iij. ti. v. q. v. B.

Maioritas fm Ray. principaliter in q̃tu or

cōsistit. Primū quidē in prerogatiua ordinis. vt p̄sbiter maior est dyacono. di. xciij. legimus. in fi. extra. eo. statuimus. Secundum est in prerogatiua cōsecrationis. vt episcopus maior est presbitero. di. xcv olim. a. c. eps. in eccl̄ia. Tertium est in prerogatiua administrationis. vt archidyaconus maior est archipresbitero. a ei subest atq; obedire debet. di. xcv. plectis. Quartum est in prerogatiua antiquitatis. sz q̄ maior est vel qui prius fuit ordinatus vel prius religionez ingressus. vel etiam ille qui precedit alios in etate. dis. lxxv. ordinationes. extra. eo. c. v. extra. de elec. dubuz. v. Et addit̄ etiam fm Hosti. quintum. s. fm prerogatiuam eius qui ordinauit. quia ordinatus a superiore inter alios eiusdem ordis magis est honorandus. extra. eo. per tuas. Ad maioritatem obedientie sequitur. de qua habetur infra. obedientia per totum.

Maior pars Generalit̄ quod fit a maiori parte capitli seu collegij vires obtinet. lxv. di. c. v. ij. a. iij. nisi ex alia parte preponderet autoritas. ext. de elect. dubum. extra. de testi. in p̄sentia. Preualet tamen quandoq; minor pars. s. qui aliquid ab eis ration abile fuerit obiectum vel ostensum. extra. eo. c. v. Nec oportet vocari absentes. nisi in electi oib̄ vt supra. electio. i. ff. vi. Simiter in cessatione a diuinis. vt supra. a ssatio a diuinis. ff. j. A. Con. Albricius. B.

Maledictō Vtq; maledictō sit peccatū mortale. sic fm Tho. sc̄da sc̄de. q. lxxvi Maledictō de qua nunc loquimur est per quam pronūciatur malu contra aliquem vel imprecādo vel in optādo. quod quia fm se repugnat caritati: est peccatum mortale. v. Corinth. vi. Neq; maledici neq; rapaces regnum dei possidebūt. et tanto gū quanto personā cui maledicimus magis amare et reuerī tēmur. Vnde Leuit. xx. Qui maledixerit patri suo aut matri morte moriatur. Contingit tamen esse veniale vel propter paruitatem mali quod quis alteri imprecatur vel etiam propter affectū eius qui profert. dum ex leui motu vel ex lido aut surreptione aliqua talia v̄ba profert. quia peccata verborum maxime ex affectu pensantur.

Que differentia est inē maledictionez a blasphemiam. sic. Ro fm q̄rūdam vulgare vt in tuscia idez sunt. a hoc ec̄ probatur pro decre. extra. eo. statuimus. Sed tamen proprie loquendo. aliud est blasphemia quando scilicet verbis. A. vel intentione. cum etiā sola intentione peccatum cōmittatur. Isa. v. B. attribuitur deo quod ei non conuenit vel econuerso. vt dictum est supra. blasphemia. A Tercō cū attribuit creatuē quod appriat̄ creatori sz Tho. ij. ij. q. xiij ar. v. B. Aliud maledictio. s. qn̄ aliq̄s imp̄cat vel optat alicui malū.

siue hominí siue deo.

Quæ pena proferentis mala dictionē ptra deū. Rñ. si quis ptra deuz vl'aliquē sāctum maxime beatam virginē talia præsumpserit debet septē diebz dominicis p̄ foribz ecclesie in maiesto eē dum missa dicit. ita qꝫ vltimo die nec palliū nec calciamēta ꝗ corrigiam circa collū habeat. et qꝫ septem p̄cedentibz feriis sextis ieiunet in pane et aqua. nec ingrediatur ecclesiā. et in q̄libet dictoꝝ dieruz tres reficiat pauperes. etsi non pt tres saltem duos vl'vnum. etsi nō potest hoc. illud in penam aliaz cōmutetur. etsi p̄dicta venuerit debz ci interdici ingressus ecclesie. a in obitu debet carere ecclesiastica sepultura. Insuper tales debent ordēnari pena pecuniaria. extra eo. statuimus. Et hec omnia fm Goff. p tribunali fiunt. Ceteꝝ in iudicio anime discretus sacerdos molliet hunc rigorez. A. Immo. et in foro pniali etiam hic rigor seruandus est preterq̄ in odemnatione pene pecuniarie qñ blasphemia publica est. fm modum tamē posituz supra. cōfessor i. in additōe mag. B.

Vtz liceat maledicere creature irrationali. Rñ. Creature irrationali ostingit maledicere quiq̄ modis. Primo modo fm qꝫ ordinatur ad hominez p modu subuentionis. s. quia per eas subuenitur humane necessitati. Et hoc modo deus hominí dixit. Maledicta terra in opere tuo. A. Gen. iij. B. vt. s. per eius sterilitatem homo puniretur. Et ita etiam intelligitur quod habetur Deut. xxviij. Benedicta ortea tua. maledictum horreum tuum. Sic et David maledixit montes gelboe fm expositionem Greg. Secūdo fm qꝫ ordinatur ad hominem per modum significationis. sicut dominus maledixit ficulnee in significationez iudee Math. xxi. Tertō fm qꝫ ordinatur ad hominem p moduz ostinētis. s. loci vel temporis. Et sic Job maledixit diei natiuitatis sue. Job. iij. Et hoc ꝓpter culpā originalez quā nascendo contraxit. et ꝓpter penalitates inde sequentes. a ꝓpter hoc etiaz potest intelligi David maledixisse montibus gelboe. ij. Regū. i. ꝓpter eedem populi que in eis cōtigerat. Predictis tribus modis ñ cōpetit nec licet hominí maledicere irrationali creature. nisi forte speciali dei reuelatione. A. Vel nisi in his non intenderet odium creature. sed detestationem mali culpe vel pene. iuxta illud Job. v. Vidi stultum firma radice. et maledixi pulcritudini eius statim. B.

Quarto cōtingit maledicere irrōnabilibus rebz iq̄tū fuit creatuē dei a hoc est pcāmī blasphemie. Quōto p̄t cōtigē maledicē eis secōm se ōsideratis et hoc ē ociosū. vanū et p ōsequens illicitum. Hec sūpta sunt de Tho. secda secde. q. lxxvi.

Malefactor. Si malefactor pōt fugē. vl'se defēdere. vide sup̄. accusatus. ꝑ pe-

Maleficiuz dicit dupliciter. Vno mo quod licet sortilegium de quo agitur. C. de male. a math. per totuz. de quo etiam multa habentur infra. sortilegium. per totum. a de tali maleficio in qtum impedit matrimoniu habetur ex. de fri. a male. a supra impedimentum. xv. in quatuor vltimis. ff. Alio modo dicitur maleficium quodcuiqz crimen. vt furtum. rapina. homicidium. a huiusmodi. Dicitur etiam quasi maleficiu quando est nocumentuz preter propositum. vt cum iudex per imperitiam male iudicat. vel cum de domo alicui aliquid est eiectu quod nocuit transeuntibus. vt in Insti. de obli. que ex q̃si delic. in principio. per totu. Vtru maleficiu qd est sortilegiu possit tolli p aliud maleficium. vide sup. impedimentu. xv. ff. fi.

Manumissio est datio libertatis. Na q̃diu quis in seruitute est. manu a ptati suppositus est. manumissus vero liberatus est. in Insti. de liberti. in principio. Et manumissi dicuntur liberti. de qb habet sup. libertus.

Quis potest manumittere. R. Manumittere pot dominus qui est maior. xx. annis. nisi al non habeat administrationem vt furiosus et prodigus. Minor vero. xx. manumittere interviuos non potest nisi ex causa a tunc si est maior. xvij. annis. C. qui manumit. non pos. l. si minor. A. ouum acto. ff. fi. in Insti. ex qui. cau. ma. li. et. B. Sed in vltima voluntate pt. exq̃ potest testari. s. p xiiij. annu. C. qui manumit. non pos. auten. si de iure. A. Al incipit. sed hodie. et idem dicitur in dicto. ff. fi. in Insti. B. Idem eps potest manumittere seruos ecclie bene meritos. xij. q. ij si quos. Potest etiaz alios non bene meritos dum tamen det ecclie p vno duos eidem meritia peculij. xij. q. ij. Eps qui mancipiu. Et fm Wil. intelligi debet q det de suis bonis xpiis. non de rebus ecclie. Item potest manumittere cã miseratio nis xij. q. ij. cuiz redemptor. quod intelligi potest de bene meritis. Item abbas nõ potest manumittere seruuz monaliterij. nisi de consensu epi et monachorum. dis. liiij. abbati. nisi sit cõtraria cõsuetudo extra de his que fi. a prela. ea noscitur. Item seruus omnis pluriu manumitti potest ab vno. sed debet manumissor alios seruare indemnes. A. Hoc est q ante manumissionem debet preciuz iustum dare. vel si recusatur recipi debet deponere p publicas personas et cum sigillo. a pud edem sacram. vt in. l. de qua statim. B. C. de cõmun. ser. ma. l. v. Et nota q non valet manumissio in fraudem creditorum facta. C. q ad liber. prouo. non po. A. Melius. C. qui manumit. non pos. B. l. v in Insti. ex ea. qui ma. li. ff. fi. A. Idem in sum. con. lib. iij. tit. xvij. q. x. fm Ray. Vt. et Hostien. B.

Qualiter fieri deat manumissio. R.

multis modis. Aliqñ i ecclesia sub aspectu epi a plebis. a debz de hoc fieri scriptura ad cautelam futuri. C. de his qui in eccle. ma. l. v. extra. de ser. nō ordi. c. v. Itez fit quādoq; coram iudice et dicit manumissio vindicte. nāvindicta appellabatur virga prētoria cū qua tangebant a prētore illi qui manumittebāt. A. de hoc i Insti. de libris ff. mulc. et ibi glo. B. Et siquidez manumissio fiat ad hoc vt manumissus ordinetur debet potius fieri corā iudice ecclesiastico q̄ corā seculari. ar. extra. de ser. nō or. c. v. Item potest manumissio fieri in secreto. vt dicat dominus. esto liber. vel inter amicos. vel per epistolam. vel per testamentum. vel quamlibet vltimam voluntatem. Item potest fieri diebus feriatis. Itez tam de die q̄ de nocte. et a procedente perviam. A. v. a iudice et non pro tribunali sedente. vt in textu. de quo statim. B. in Insti. de liberti. ff. multis aūt. Insuper serui fiunt liberi per alios modos q̄ per manumissionez q̄s vide infra. seruus i ff. fi. Princeps quoq; sola voluntate manumittere potest. C. de communi. ser. manum apud.

Matrimonium

primo communiter. quid sit matrimonium. ff. Rū. Matrimonium est viri. et mulieris cōiunctio indiuiduam vite cōsuetudinem retinens. xxvij. c. ij. c. v. extra. de presump. illud. et in Insti. de nup. ff. ij. A. In hoc ff. nihil videtur de hoc dici. sed in alijs alleg. B. quod Ray. exponens dicit. Viri et mulieris. non virorum et mulierum. nec viri et mulierū. quia nec vnus vir plures vxores. nec vna plures viros habere potest. Coniunctio. s. animorum et matrimonialis. Indiuiduam vite consuetudinem retinens. hoc est q̄ neuter absq; consensu alterius potest continentiam profiteri vel orationi vacare. vt hic. infra ff. vl. in fi. nec se alteri copulare. sed sibi inuicem mutuam fidez seruare. et debiti reddditionem. et mutuam inuicem in necessarijs vt possunt subuentionem prestare debent. Et q̄ dicitur indiuiduam ad intelligitur secundum vul. de matrimonio consumato per copulaz carnalez. quia ante posset separari in casu. vt dicitur supra. impedimentum i ff. ij. Item intelligitur de matrimonio fidelium. quia et matrimonium infideliuz posset separari. vt supra. impedimentum. ix. per totum. A. Idem in sum. con. li. ij. ti. ij. q. v. vbi ponūtur et alie diffinitiones matrimonij. q̄ possunt reduci ad predicta. B.

Vnde dicitur matrimonium. ff. Rū. fm Ray. dicitur quasi matris munum. v. officium. quia dat mulieribus esse matres a ideo magis denominatur a matre q̄ a patre. quoniaz in eo plus apparet matris officium q̄ patris. Idem Tho. pe. a Hosti. A. Idem dicta. q. v. in sū. cō. ti. ij. B.

Vtrū mrimoniuz sit sacra mētū. ff. Rū. fm Tho.

in iiij·di·xxvi· Sacramentū impor
tat remedium cōtra peccatum per
sensibilia signa· a cuz hoc inuenī
atur in matrimonio· inter sacramē
ta cōputatur· A· Et istud remediū
est duplex·s· curatiuum· et preser
uatiuum· Primum datur in alijs
sacramentis· Secundum in sacra
mento matrimonij·sm Pe· a in sū
con· li·iij·ti· ij·q·ij· Magis autem
videtur dici sacramētum ex eo q
est sacre rei signum· v· cōiūctionis
cristi et ecclie· ad Ep·B·v· Et vt pa
tet in dicta·q·ij· Pe· addit q diun
ctio exterior est sacramentuz tm·
coniunctio vero interior animoruz
sacramentū et res· effectus gratie
que ibi offerē res a non sacramen
tum· a est res primo sigta· Res vo
sigta secūdaio est diūctio xpi a ec
clesie· B· Et forma quidez hi sacra
menti sunt verba· A· siue alia sig·
vt in dicta·q·ij· B· quib cōsensus
matrimonialis exprimitur a sicut
penitētia non hz aliā materiā nisi
ipsos actus sensui subiectos q̄ sūt
loco materialis elementi· sic sacra
mentuz matrimonij hz p materia
ipsos actus· q pficitur per actum
ei qui sacramēto ipso vtitur· Vñ
Apl Ep·B·v· Et Sacrm h° mag· a

Qñ mriomū fuit institutū c
Rez Tho· in iiij·di·xxvi
Mriomū fz q ordinat ad peccatō
nem plus que erat necessaria etiā
peccato nō existente institutū fuit
aū peccatū Adē i h° q hominī mu
lierem in adiutoriū formauit a di
xit eis· crescite a multiplicamini ac
Gen·ij· A· diūcto· c v B· Adaz vero
cum dixit hoc nunc os ex ossibus
meis ac· verba illa ptulit a deo in
spiratus vt intelligeret mrionij in
stitutionem a deo factaz· sed sm q
mriomū prebet remediū contra vul
nus peccati· sic institutuz fuit post
peccatuz tempore legis nature· Se
cundum autem indeterminationē
psonarum institutionem habuit
in lege Moysi· Et sm q represētat
diūctionē xpi a ecclie institutiōez
habuit in noua lege· a fz hoc est
sacrm noue legis· hec· Tho· a de p
ma a secūda distinctione· xxxij·q·ij
Ihis ita· a ex· de diuor· gaudem·

Que sunt cause institutiōis
mrionij Rez Ray· Due
sunt principales· s· susceptio soboli
educande ad cultū dei· Gen· v· cresci
te a multiplicamini· ac· a vitatio for
nicationis v· Corin·vij· ppter forni
cationem vnus q̄sq habeat suam
vxorem· a vna q̄q suū virū· a ista
causa soluz post peccatum extitit·
Secundarie vero multe sūt· vt q̄q
pacis reformatō· pulcitudo vxoris·
diuitie· a huiusmodi·

Nūqd tenet matrimoni
um non factū cau
sa plis sed ppter secundarias cau
sas nunc dictas· puta ppter pulcri
tudinem· diuitias· a hmōi· Rez
Ray· Sic· Sufficit enī q ostrahere
intendūt a cōsentiūt pverba de p
senti·xxxij·q·ij· solet queri Deut·p
xx· Si videris mlierem pulcram in
medio captiuorum a amaueris eam
voluerisq in vxorem habere itrodu
ces eam in domum tuam et cetera·
Con· Tho· et Pe·

Quot sint bona matrimonij. secundum Ray. sunt principaliter tria. s. fides. proles. et sacramentum. xxvij. q. ij. omne. In fide attendit ne cum alio vel cum alia commisceat. In prole. vt amanter suscipiatur et religiose educetur siue informetur. In sacramento. vt matrimonium non separet. A. Nec satis colligunt in dicto. c. omne. B. Licet enim interdum fiat separatio corporalis vt ex communi consensu causa orationis. vel religionis. vel etiam propter fornicationem. tamen matrimonium inter fideles postquam rite contractum. a consumatum est insepabile est vsque ad mortem. a predicta tria bona adeo sunt substantialia coniugio quod oditio contra aliquod istorum apposita viciat contractum matrimonij. extra. de con. appo. ca. fi. de qua materia plene habetur. j. matrimonium. v. fi.

Vtrum intentio non seruandi fidem vitiet matrimonium secundum Wil. Si aliquis contrahit matrimonium non habens propositum seruandi fidem sed adulterandi. nihilominus tenet matrimonium. A. Con. Pe. vt in sum. c. li. iiij. ti. ij. q. iiij. B. Dum tamen hoc non deducat in pactum si autem deducat in pactum vt quod liceat adulterari vel quod prohibitum vxorem non contrahit matrimonium. ex. de c. ap. c. fide illis vero qui non habent intentionem contrahendi habetur infra. matrimonium. iiij. p totum.

Vtrum intentio nunquam exigendi debitum vitiet matrimonium secundum Wil. Credo quod contrahitur matrimonium. sicut fuit inter beatam virginem et Ioseph. a credo etiam si intendat non solum non petere sed etiam negare quod teneat matrimonium dum non deducat in pactum quia tunc non tenet. A. Cum primo dicto concordat. pe. sed discordat a secundo dicto quod de bono fidei matrimonialis duo actus sunt. Vnus essentialis. s. non negare coniugium sum sui corporis et intentio opposita huic matrimonium excludit. Alter accessorius. s. non exhibere alteri corpus suum et intentio huic opposita matrimonium non excludit. vt in dicta. q. iiij. a sequentibus. B.

Vtrum intentio non habendi prolem excludat matrimonium secundum Rey. Pe. Firma intentio prolem euitandi excludit matrimonium. dico maxime si deducat in pactum. sed tunc intentio non educandi prolem non excludit. A. Con. Hug. a glo. Ray. vt in sum. c. eo. tit. q. lvi. B. Similiter nec excludit matrimonium. despectio prolis. quia adhuc potest esse matrimonium in remedium. A. Idem in sum. c. in dicta. q. lvi. B.

Vtrum intentio ducendi aliam vxorem excludat matrimonium secundum Rey. Pe. si intendit ducere aliam dimissa ista non est matrimonium. quia et secundum Wil. talis videtur contrahere ad tempus xxxij. q. ij. solet queri. A. Et ibi patet quod propter hoc casu matrimonium non vsq; nec obstat quod iudex contrahunt cum proposito diuortendi quum voluerit propter bellum repudij quia hoc non deducunt in pactum quis ex vi constitutionis vel consuetudinis vel etiam solam voluntate mutata postea diuertant. sicut et

de eo qui mutata voluntate intrat
religionem. scdm Pe. et in sum. co-
eo. ti. q. lvij. B. Si vero ista retenta
nihilominus cum ipsa erit matri
monium. A. Idem in dicta. q. lvij. B.

Vtz inter beatam virginem
et Joseph fuerit perfec
tum matrimonium. Re. sm Pe. in.
iiij. dis. xxx. Duplex est perfectio ma
trimonij. vna quantu ad esse. q quidem
fit p consensum verbis de pnti expressuz.
et tali perfectione matrimoniu illoz
perfectum fuit. Alia perfectio quantu ad
operationem. et sic non fuit perfectu. qa
actus prius matrimonij e carna
lis copula. in qua ut ibidem dicit Tho
virgo non consensit explicite sed implic
cite a deo certificata. A. id e si fuissz
certificata vt patz ex sequentib. B.
Et sic virginitatem suam deo commisisse
in libro sententiarum dicitur.

Que dria e inter mrimoniu le
gitimu et ratu. Re. sm
Ray. Matrimoniu legitimum a ni
ratu e qd legali tnu institutione vel
prouintie moribz mter fideles contra
hitur. qd ideo dicit no ratu qa sine
fide fit. Vn Aug9. No e ratu coniugi
um qd sine deo e. Ratu vero a non le
gitimu e qd inter fideles a legitimas
personas sed sine legitima solemnita
te contrahit. hec distinctio probatur.
xxviij. q. i. Item illud. et extra de di
uor. quanto. et. c. gaudemus.

Quis est effectus mrimo
nij. Re. sm Ray. Effe
ctus e qa exquo semel e coniugiu inter
aliquos fideles nuqa desinit ee. etia
si alter efficiatur hereticus. xxxij.
q. vij. c. q. ij. extra de diuor. c. quan
to. Nec maritus pt dimittere vxorem
siue efficiatur ceca siue leprosa vel
aliquid tale. nec vxor viro. xxxij. q.
v. horrendus. a. c. si vxorez. misit in
causa fornicationis. et tunc si dimit
tat maneat sine coniugio. vel reconci
lietur vxori. xxxij. qa dixit dominus.
Item alius effectus est. quia muli
er potestatem sui corporis non ha
bet. sed vir a vir potestatem sui corpis
non habet sed mulier. a io post copu
lam carnalem. nec religionem pt al
ter eligere multo altero. nec obtinen
tiam pficere. xxxiij. q. v. c. vij. iij. a.
iiij. Et et alius effectus. qa vir opel
lendus e reddere debitu vxori licet
nuqa cognouerit eam. a econuerso
non obstante supuenientia affini
tate. extra de eo qui cog. con. vxo.
siue discretione. et. c. tue. ille tamen
coniunx qui de ipa affinitate e inno
cens monendus est qa obtineat qd
si nolit tunc nocens tenet ei debitum
petitu reddere. sed exige nuqa pt. A.
vt patet in allega. iuribz. et debet
reddi cu timore. vt in dicto. c. tue.
B. Item vnus coniugum sine consensu
alterius non potest orare. intelligi
oratione priuata et tam longa qa
esset impeditiua debiti coniugalis.
Secus de oratione solemni vt missa te
pore a canonibz diffinito. de cose.
dis. ij. omnis homo. et xxxiii. q. ij.
quos deus. A. et de cose. dis. v omn
nes fideles. a. c. missas. B.

Matrimoniuz.
ij°. Quis possit contrahere.
Et primo quidem vtrum puer pos
sit contrahere. Re. secundum Ray.

ætas apta in puero est a nono cum xiiij. a in puella. xij. ex. 8 de spō. im pu. impuberes. a. c. obtinebat. a si ante obtahunt non est matrimo nium. vt habes supra. impedimētū xiij. ꝓ pkt. A. nisi essent proximi pu bertati. et ita ꝙ malicia suppleret etatem. extra. 8 de spon. impu. de il lis. Con. Tho. a De. vt in sum. cō libro. iiij. tit. ij q. xix. B.

¶ Vtrū furiosus possit obtrahere. ℟ Furiosus vel in sanus dicendo verba matrimonii efficientia non ꝓpter hoc obtahit. qz animo obsentire non potest. xxx ij. q. vij. neqz furiosus. intelligēdū ꝙ diu est in furore. nā si habeat lu cida intervalla obtahē pt. ar. iij. q ix. iudicas. vij. q. v ꝙ ius triste. A. Idē i sū. of. e. ti. q. xxvi. ꝓm Ray. B

¶ Vtrū ebrius possit obtahere. ℟ ꝓm wil. Si ita ebri us sit ꝙ nescit quid agat non pōt sicut a de fuioso dictuz est. nisi q 8 fecit in ebrietate ratuz habuit po stea. Qz si ebrietas non sit tāta ꝙ vsuz rationis auferat obtahere pt. sicut a dictum est supra. ebrietas. ꝓ. v. A. Idē in sum. con. eo. tit. q. xx vij. a se. B

¶ Nūquid absētes possint ꝑ ꝑ curatores obtahere matrimonii. ℟ Possunt. sicut ysaac cum Rebecca. xxxij. q. ij ꝓ. cum dicitur. Sed nō est ydoneus procurator nisi sup hoc habeat spe ciale mandatum. nec potest aliuz substituere nisi sit ei specialiter cō missum. Etsi fuerit reuocatus an te ꝙ cōtraxerit licet tam ille ꝙ illa cum qua obtaxit hoc ignorauerit. tamē nō tenet matrimoniuz postea obtactū. ex. de pcu. procurator. li. vi.

¶ Multi sūt qui nō possunt obtahere ꝓ pē impe dimenta que sunt inter eos. Videꝯ impedimētū v cū omnib9. c. se An leprosus possit obtahere. vide sup leprosus ꝓ. i. A. Aduertēdū etiā ꝙ edictū de matrimonio obtahēdo dū prohibitoriuz v ꝙ oīs q̄ ñ phibet. obtahē pt. ex. de spō. cuz apud. vt notat i sū. o. eo. ti. q. xxvi. ꝓz ray B

¶ Sed nūquid absentes pōt cōtahere per solas lit tras. ℟ ꝓm Ray. Si ille vel illa cui mittunt illi exp̄mit obsēsū suū ere do sine p̄iudicio ꝙ q̄ tūc aliqz obsenti at nō est matrimoniū: sed tūc demū erit qñ notificauerit siue significā do hoc illi q̄ misit lras siue alij di cendo A. Hoc videtur potius fuisse dictum glo. Ray. vt patet in sum. cō. eo. ti. q. xxx v Ratio autē est vt et ibi colligit. qz ad matrimoniuz consensus nō sufficit nisi ad extra fuerit expressus. Facit ext. de spō. cum apud. B. Vtrum qui cuz vna contraxit sponsalia possit contra here matrimonium cum alia. vide infra. sponsalia. ꝓ. viij.

Matrimonium

tertio. quō contrahitur. Et queritur p̄mo. Vtrum per consen sum contrahat matrimoniuz. ℟ ꝓm Ray. Ex quo vir consentit per verba de presenti in mlierez a illa in virum dicēdo. accipio te in meā. et accipio te in meū vl obsētio in te

tanq̃ in vxorem. seu alia eq̃pollen
tia verba. statim ē matrimonium.
etiaz si cōsensus nō exp̃ mat verbis:
sed signis in his q̃ nō possunt dice
re: vt nutus. vel nō audire: vt sur
dus. Sine cōsensu vo quecuiq̃ alia
dicantur vl fiant etiaz si interueni
at carnalis copula nō ē matrimo
nium. extra. de sponsa duo. tuas. a c.
dudum. a extra. de spon. si inter. a.
c. cum apud. et vide. se. ff.

Bz vtz ip̃a verba sint necēcia.
Rz. fm Oc. sicut dicit ma
gister sniaz. Nō solū ocensus intri
ori facit matrimonium. ꝗ requirit ex
pressio vbozq. qz sacramentum res
sensibilis est et in eo requirit signū
exterius exp̃ssū Expressio a hmōi
cōuenientius fit per verba de pnti. A.
Ideo in valentiū loqui necessaria
sunt verba. extra. de spon. c. tue fra
ternitatis. fm Raz. et vt notatur i
sum. cō. eo. ti. q. iij. B. Sed a pt fie
ri p aliū modū vt p ltras absentiū
vt dictū ē sup̃. matrimonium ij ff.
pl'r. vl p euidentia signa pnntiuz nō
valentiū loq̃. vt i p̃cedenti ff. dictū ē.

Quid si quis dicat. volo te
decetero habere in vxo
rem. vl volo q tu sis mea vxor seu
te esse vxorē meā. nūqd ocrahitur
matrimonium. Rz o. fm wil. In tali
bus recurrendū ē ad intentionē con
trahentiū et fm eaz iudicādū. Qz si
de intentione ocstare nō possit vere
nec p̃sumptiue dicēdum q qū hoc
verbū volo oiungit infinitiuo vbi
substantiui vt esse. vl vbi nō signi
ficantis actū ꝗ relationē vt habere
seu tenē A. Quia in his videt q̃dazz
relatio mariti ad vxorē. et econuer
so qz nō pt de iure aliqua teneri p
vxore nisi ipe teneat p marito. et
econuerso. B. Tūc p hoc verbū volo
potius delet exp̃ni voluntas ocomi
tans q̃ p̃cedēs. vnde p p̃ dicta verba
presumēdum est matrimonium esse
cōtractū. extra. de spon. ex pte. pre
sertim qn p̃cessit interrogatio. vt
vis me habere. et adhuc exp̃ssius
est si addit dic. decetero volo. Sec9
aūt esset si hoc vbū volo iungeret
cū infinitiuo significante aliquem
actuz. A. s. simplicem absq relatio
ne. vt in exemplis que subiungun
tur. B. Tunc enim videtur exprime
re voluntatem precedentem potius
q̃ ocomitantez vt cū dicit. volo bi
bere. volo cōedere. et ita si dicat. vo
lo te accipere. A. Nam aliq̃s pt etiā
de iure velle aliq̃ accipere. et illa nō
eum. et sic hic ē simplex actus sine
relatione. B. vel in te consentire tā
q̃ in me am. nō erit matrimonium.
A. Idē in sū. cō. eo. ti. q. iiij. a se. B.

Quid si dicat vir promitto
q sp prouidebo tibi
sicut vxori. et illa sil'ia respondet.
Rz. fm Hosti. Nisi aliud prestent
pro matrimonio iudicabo. ar. ex
de spon. ex litis. et extra. de iureiur.
quemadmoduz. p̃mo tūso. in p̃n
cipio. A. Idē in sū. cō. eo. ti. q. vi. B.

Quid si dicat vir promitto
q non dimittam te
pro meliori vl peiori. Rz. fm Hosti.
idē q8 in supiori proximo ff. dictuz
est. Nam in talibus dubijs est pro
matrimonio iudicandum. extra.
de sen. et re indi. c. fi. extra. de iusti.

licet ex quadam. A. Idem ni sum.
con. eo. ti. q. vij. Et additur. Idez si
dicat quis. vis vel placet tibi tal.
a ipsa respondet volo vel placet. B
Tamen fm conscientiam intentõi
eorum est standum. A. Hoc verum
est si illud contingat sine aliorum
preiudicio vel scandalo. al' etiã in
foro cõscientie standũ est cõi signi
ficationi verborum seu iuris interp
tationi. vt in. c. ex iris. v. ex. de spõ. B

Quid de illis qui post da
tam fidem de otrahẽ
do dicunt. biba9 nomie matrimo
nij vel osculemur nos iuicẽ. nũqd
otrahitur matrimoniũ. Rsp. Wil
Credo q̃ non nisi hoc agẽdo volu
erint recedere a sponsalib9 de foro a
otrahere de presenti. Nam q̃ dicit
nomine matrimonij intelligendum
est otrahendi poti9 q̃ otracti. cum
ante actũ nõ sit de matrimonio. sed
de spõsalib9. A. Nisi de otraria inten
tione ostet saltẽ per certa indicia.
fm eũdẽ. vt in sũ. d. eo. ti. q. viij. B.

Quid si nihil actum sit de
sponsalib9: sed sim
pliciter vtrq̃ dicit dicta verba a
sequitur osculum de cõmuni osẽsu
Rsp wil. Credo q̃ si otrahentes p
hoc intẽdebãt otrahere otractũ est.
Ad iudicandum aũt de intentione re
currendũ est ad circũstantias ver
borum precedẽtium a sũbsequentium.
et h9modi indicia. Q̃ si nulla ap
pareant non credo q̃ sit matrimo
nium iudicandũ. a pserim sive q̃z
vel alter negat se intentionem habuis
se otrahendi. aut si alter ad secun
da vota transierit. Con. Hostie. A.
Idem in sum. con. eo. ti. q. ix. B.

Quis sit osẽsus illeq̃ requi
rit in matrimonio
Rsp Ray. Intelligit de osẽsu ma
trimonial' societatis ꝓter quem se
quit q̃ eos oportet cohabitare. si
autem intelligit principaliter de cõ
sensu cohabitationis. quia tunc in
ter fratrem et sororem esset matri
moniũ. nec etiam de cõsẽsu in carna
lem copulam. quia tunc inter mari
am a Joseph non fuisset matrimo
nium. de q̃ dictũ est sup̃. matrimoni
um. i. ſ. anplt. Vñ Tho. in iiij. dis.
xxviij. dicit q̃ iste cõsẽsus non est
in carnalem copulam explicite. sed
implicite. q̃ in cõiugali societate
implicat mutua ptas cõionis nõ
tm̃ rem: sed etiã corpm. A. Cõ. Pe.
vt in sũ. cõ. eo. ti. q. xij. Et qd dicit
de cõione rerũ intelligit quo ad ne
cessariorum subuentionẽ a nõ quo
ad alia tõ. cũ nullo iure caueat. B

Vtrum consensus ad tempus
faciat matrimoniũ.
Rsp Pe. Cum isepabilitas sit es
sencialis matrimonio vt in diffini
tione eiꝰ ponit. ideo ad matrimoni
um requirit osensus ad isepabilita
tem. a si fit ad tẽp9 ñ facit matrimo
niũ. xxxij. q. ij. solz qri ex. de d. ap. c
vlt. A. Idem in sũ. cõ. eo. ti. q. xiij. B.

Pone q̃ quidã in psentia
pluriũ sororũ dicat
eis pmitto vobis q̃ vnam ex vobis
ducam in vxorem. a omes rñdent
placet. postea cognoscit vnã. nũqd
est matrimoniũ. Rsp Hosti. sic. q̃
ipo facto osẽtit. ar. ex. de ap. dilci
a c. vt nrm A Idem in sũ. d. e. ti. q. xviij

Aduertendū aūt ſm Pe. et ī ſum. cō. eo. ti. q. x. q. i his quī ſūt alieni iuris. ſufficit ad matrimoniū etiā tacitus oſenſus tūc expſſus verbis eorū in quorū ſunt ptate. vt ptz in filio ſeu filiaſa. xxxij. q. ij. honorat. Cō. Tho. a Inno. a hoc dare habe tu. in c. ſi infātes. ex. 8 de ſpō. ipuli. vi. Glo. etiaz Ray. dicit. Quid ſi vir dicat accipio te in meā vxorē. et mulier nihil reſpondet. nūquid ē matrimoniū: et Rd et q vba in matrimonio nō ſunt de ſubſtātia matrimonij ſicut in baptiſmo et euchariſtia verba tū aūt nutus. ā alia indicia ſunt neceſſaria ad hoc vt cōſtet eccleſie de matrimoniali cōſenſu. vnde ſi puella loq̄ vere cū datur. et tū patiē ſe ſubarrari per annull immiſſionez. vl patiē ſe dotari. ipa taciēnitate et patiētia oſē ſus eius expnniē q̄uis lingua tace at. ſm Hug. Et Tho. etiā dicit ſuf ficere in hoc caſu q̄ nō cōtradicat. Si āt nulla alia ſint indicia de oſē ſu eiꝰ. dicit glo. eius. Non credo q̄ preſumendum ſit p matrimonio propter illa tm. Hoſti. quoq̄ dicit q̄ ſolū conſēſū requit eccleſia quo ad eſſentiā matrimonij verba aūt requit ad hoc vt oſēſus plēē. q̄ ſi de ficiant ſufficere delēt ſigna etiā in loquente. Dicit etiā q̄ ſi ſcribāt vo luntatem ſuam ſine verbis videtur etiam ſufficere. B.

Quid ſi omittant cōſuete ſolemnitates et fiat matrimoniū clādeſtine ſiue occulte. Rſo. ſm Ray. In hoc caſu nō p ſumit diuguiū: ſ adulteriū ſiue fornicatio. xxx. q. v. alie. Nō tū intelligas q̄n poſſit eē verū matrimonium: ſ canō loq̄ē ſm illud q8 eccleſia p ſumit. A. Vel q̄ etiā nō dicit legitimuz q̄ ad honeſtate. ſm eundem Ray. et in ſū. cō. eo. ti. q. lviij. B. Addit Pe. dic. q̄ cōſenſus clandeſtinus duplex eē pt. Vnus q̄ q̄uis fiat ſine ſolēnitate eccleſiaſtica et publica. ſit tū in pnntia teſtiū. et talis oſenſus facit matrimoniū a vez et pſūptuz Alius q̄ fit ſine pnntia teſtiū. et talis q̄uis faciat matrimoniū vez. nō tū facit pſūptū. Vnde oſulendū eſt talibꝰ. A. Hoc fuit dictū Ray. in ſum. cō. dicta. q. lviij. B. q̄ de nouo et publice otrahant. et faciāt penitētiā q̄ ſcandalizauerūt eccleſiā. a pdicti certe expoſuerūt ſe ñ paruo periculo. nā poſſet alē alterz dimittere q̄ñ vellet. a de facto cū alio vl alia otrahere. et ſic in adulterio manē. q̄ nō poſſet probari primum matrimonium. Idem Hoſti.

Matrimonium iiij°. ſi fiat cōtra inhibitionē. Et queritē pmo. Si q̄ cōtrahūt vbo ſed diſſentiūt animo nūq̄d fit matrimonium. Rſ. ſm vul. Si vterq̄ vl alter animo diſſentiat non eſt matrimonium. Si tamen de verbo conſtiterit. eccleſia cōpellet eos ſimul eſſe. cū de intentione conſtare nō poſſit. vnde nec crederetur eis ſi dicant ſe non intendiſſe. quia a quilibet ſic poſſet dicere. a ſepararentē. Si tamen ſignis euidentibus appareat de ſimulatione. eccleſia non

iudicabit matrimoniũ esse. vel a
liis verbis stabit quasi vere dicta
sint Item Tho. a Pe. in iiij. di. xxviij
A. Hec partim fuerunt dictas Ray
et partim pallegatorũ doctorum
et etiã. Al. vt in sum. o. ti. iiij. ti. ij.
questi. xiiij. B.

Quid si ille qui contrahit
sponsalia. vel etiam
contrahit verbo de presenti. a non
habet intentionẽ contrahendi sed
extorquẽdi carnalem copulam. de
inde agnoscit eaz. nũquid est ma
trimoniũ. R. Presumi p matrimo
nio debet. vt notatur extr. de spon
sua. a ita iudicaret in foro iudicia
li: sed in foro penitencie. si ille non
apposuit eam ducere nec vnq̃ osen
sit in eã non debet ex illo facto ma
trimoniũ iudicari. qm̃ ex altera p
te dolus affuit. a defuit omio cõse
sus. sine quo nequeũt cetera fedꝰ
efficere aliquale. vt in dicto. c. sua.
Item Tho. Pe. a Al. Et addũt q illa
ex pte eꝰ est dolꝰ excusat a peccato:
sed decepto: si vera vult facẽ pnia
necesse habet illaz sine fictione du
cere q̃ tuz in eo est. A. nisi iterum o
traxerit cũ alia qe tenet matrimo
niuz cũ secũda hoc casu sm doc. cõi
ter. licet q̃dã otradixerint. vt in sũ
o. eo. ti. q. xv. B. vel dare ei vitiuz si
bi ouemẽte aut alit sibi satisfacẽ.
Addit tamẽ Tho. q ad hoc tenẽ
si vir sit equalis oditiõis cũ illa A
Et mlto plꝰ si iferioris sm eũdẽ. vt
in sũ. o. eo. ti. q. xiiij. B. Nã si sit mlt
o melioris oditionis vel aliud sig
nuz euidẽs fraudis apparuerit pt
pbabilit p̃sumi q spõsa non fuit
decepta: sed se decipi finxerit. a tũc
nõ tenetur ad p̃dicta vt q̃dã dicũt A
Hoc tenet Al. a addit Item si vnꝰ sit
melior fortũa nõ obstat q̃n tenea
tur eã ducere a in eaz cõsentire. vt
in dicta. q. xiiij. B. Similem casum
habes supra. luxuria. j. ij.

Quid si tal ptestet coram
pluribus q q̃cq̃d facit
nõ facit aio otrahẽdi. a postea ver
bo otraxit. a cognouit carnalit. nũ
quid iudicabit matrimoniũ. R. sm
Wil. Sic. qe recurrendũ ẽ ad cõem
intelligẽtiã verborũ a qe interp̃tatio
faciẽda est otra eiz qui dolũ adhi
buit. a qe q̃ quis ptestatiõez plet:
potuit tñ postea volũtatẽ mutare.
A. Con. Hosti. vt in sum. o. eo. ti.
q. xvij. Et hoc intelligendũ est qñ
quis dolose fecit ptestatiõz. qe tũc
fiet vt in p̃cedenti. j. dictum est. Se
cus si fecit ob instã causam forte
ad euitandũ scandaliz. nec fuit se
cuta carnalis copula. qe tunc non
est matrimoniũ p deficientem cõ
sensuz. nec iste ad aliquid tenetur
cum nõ fuerit in dolo. vt patet i di
cta. q. xvij. Vl. dic q qñ q̃s cõtra
hendo matrimoniuz vel sponsalia
animo decipiendi tantũ vtitur ver
bis cõsuetis dicendo. accipio vel ac
cipiaz te in vxorez. a sequit postea
carnalis copula animo fornicãdi.
contra huiusmodi presumptum
matrimonium non admittitur p
batio in contrarium. ext. de spon
sis cui Quando autez taliter contra
hens non vtitur forma cõsueta ver
borũ: sed dicit mutato suo nomie.
Johãnes vl Petrꝰ desp̃ at te sic

contigit in casu. c. tua nos. extra. de spo. tunc contra hmoi psumptu matrimoniu ppter carnalem copulam subsecutam admitti potest pbatio in cotrariu ad pbandu fraudem. licet difficile sit ea pbare. q pbata pronunciabit nullu fuisse mrimoniu. et poterit ad secuda nota trasire. Nec negat in illo. c. tua nos. q de fraude hmoi ostare no possit: s dicit tm. Qualiter tibi ostiterit non videm. a no qlit ostare potuerit. hec ille. Iste tu fraudulentus tenetur sic prime dictu e i. fr. p cedeti. B.

Matrimonium

v°. s. sub coditione. Queritur ergo. Vtr mrimoniu factu sub coditione teneat. Et distinguendu e de coditionib. Na quedam sut coditiones generales que semp debent intelligi. vt quas ponit beatus Jacob. A. c. iiij. B. vt si deus voluerit. et si vixerimus. et hec nullu contractu suspendut. Quedam vo sunt coditiones de his q in matrimonio sunt omnino necessarie et ali impedire matrimoniu. vt si est xpiana. aut non es affinis consanguinea. a huiusmodi. Et iste etiam coditiones intelligi debet apposite. nec vitiat cotractum. Tertia est aliq coditio de futuro necessaria. sicut solem oriri cras. Vnde si dicat. Cotrahio tecu si sol orietur cras. cotractu e matrimoniu. vt posuit. Tho. in. iiij. di. xxix. quia talia futura ia sunt psentia in causis suis. Quarta e coditio cotingens a honesta. que pt apponi et non apponi. vt si pat meus vo luerit. aut si dederis mihi cetu. hec si apponatur suspedit matrimonium vsq in euetu coditionis. A. Etiam si fuerit cotractu p vba de psenti cu additione alicui dicta coditionu. vt in. c. sup eo. extra. de condi. appo. B. nisi interim cosensus de psenti vel carnalis copula fuerit subsecuta eo q tales videtur recessisse a coditione. ex. de condi. appo. de illis. et. c. sup eo. et. c. p tuas. Rumta e coditio inhonesta: s tn no e cotra substantia matrimonij vt si furtu feceris. vel si hominem mfeceris. hec si apponatur debet haberi p no adiecta. et tenent sponsalia. sive etia matrimoniu. ex. de condi. appo. c. vltio. et sm q notatur ibidem. A. s. in tex. vbi hoc clare dicitur. B. Jde intelligi debet de coditione impossibili. s. q habetur p no adiecta. vt si digito celu tetigeris. Sexta est coditio inhonesta et contra bona matrimonij. vt si dicatur. Cotrahio tecu si generationem plis euites. quia hoc e cotra bonum plis. vel donec iueniam alia dignio rem. quia hoc est cotra substantiam insepabilitatis. vel si p questu te adulteranduz tradis. et hoc est cotra bonum fidei. a tales coditiones si apponantur nihil agitur. A. s. qa annullant matrimoniu. vt i iuribus de quibus statim. B. xxij. q. iiij. i. et cetera. xxxij. q. ij. aliquando. a. c. solet queri. extra. de condi. appo. c. vltio. Si tamen postea talis conditio remittatur et sequat carnalis copula iudicabitur pro matrimonio. Et si tantum vnus co

iugũ pōnit talem odicōem ꝛ alter
cōtradicit vel tacet iudicabit pro
mrimonio vt i dicto. c. aliqñ. De
dicta assumpta sunt de ray. Tho.
Inno. ꝛ Hosti. A Idem in sũ. o. li. iiij
ti. iiij. q. xvij. ꝛ addit fm glo. ray.
q̃ si mrimoniũ otrahit sub oditi
one que de ñcitate euenet vt si di
catur. Contrahо tecũ si sol erit in
cãero in estate credo q̃ nõ est ma
trimoniũ in instãti antequ exirt cõ
ditio. Et si in medio tpe otraheret
cũ alia tenerz mrimoniũ sicut no
tauit Job. p. c. fraternitatis. ext. de
frigi. ꝛ male. Cõ. Ber. De. etiã dic
q̃ quicq̃ osensus exp̃mat pver
ba de pñti ꝛ sub oditiõe futura q̃
tũc idem iudiciuz est qd de osensu
pverba de futura. Cõ. Inno. ꝛ Ho
sti. Ruãdo ergo odicio futura est
necessaria vt cõtraham tecũ si sol
orietur eras. oditio p impleta ha
beretur ꝛ cõtrahũtur sponsalia. ꝛ
non matrimoniũ vt ibi. B. de cõ
dicõibus sponsaliũ. vide j. spõsa
lia. j. fi.

Quid si q̃s sigñicauit pñi
abñti q̃ otraxit tale
mrimoniũ sub odicõne si ipsi pñi
placuerit: ꝛ antequ pñ osentiat pe
niet: ꝛ pater osentit. nũ quid erit
mrimoniũ. ꝛ Rfm Wil. dicendũ q̃
nõ: q̃ non videt q̃ deberet dici con
sensus nisi duret quousq̃ pñ osen
tiat. Tñ antequ trãseat ad sedawo
ta debet cõpelli siue induci vt illaz
recipiat exquo semel in eã osense
rit sub cõdicõne que extitit. ar. ex
de desspon. impu. de ill. Idem Hosti. ꝛ
Ber. A. Idem in sũ. con. eo. ti. q. x
viij. B.

Quid si q̃s cõtrahat spõsa
lia sub hac odicõne
si pmiserit coitũ. ꝛ Rfm wil. Si cõ
ditio illa intelligit de coitu formica
rio p non adiecta dz haberi cũ sit
turpis. extra de odi. app. c. fi. ꝛ sic
erit p mrimonio iudicandũ. A. s.
q̃ in pmo coitu iudicat mrimoni
um pñsumptũ. Poti9 enim videt hor
tatio ꝛ q̃ pmittat eũ rem secũ ha
bere aut modus aut causa q̃ veri
nois oditio. fm eũ. wil. vt in sũ. o
eo. ti. q. xix. B. Et multo forti9 si intel
gat de coitu legitimo ꝛ maritali ꝛ
eodẽ mõ si dixerit. Contrahã tecũ
si vnq̃ otraxero si pmiseris ac. A.
s. tecũ coire. vt idẽ sit i hoc casu qd
i pcedẽti. lz sit adiectũ si vnq̃ otraxe
ro. B.

Quid si dicã. accipiã te vel
accipio si inueniã te
virginẽ. postea seqtur coit9 nec in
uenit vgo. ꝛ Rfm In. Ber. ꝛ Hosti.
Iudicãdũ est p mrimonio sicut i
pcedẽti. Et addit Host. q̃ lz sic op
teat iudicaĩ in foro iudicij ppt hoc
q̃ nõ pñt ferri alie pbacões. tñ in
iudicio aie nõ est mrimoniũ. ext.
de cõdi. appo. de illis. ꝛ. c. sup eo. ꝛ
c. p tuas. Nã ꝛ bñ est q̃ mulier q̃
in fraude mẽtita fuit decepta pma
neat ꝛ viro subueniat qui forte in
tendit bigamiã vitaẽ A. Et sic odi
tio fuit honesta lz act9 inhon est9
fm eũdez Host. ꝛ in sũ. o. eo. ti. q.
xx. Et sic si pbari possit p osessiõez
propriã vel alt q̃ nõ fuerit virgo
etiã in foro iudiciali nõ tenet ma
trimoniũ. B

Quel differētia est inter cōtrahere matrimoniū sub condicōe ac trahere sb modo. R. fm Wil. Generaliter sciendū q cōtractus qui non fit absolute a libere potest esse aliqn sub condicōe vt do nouel vendo tibi hoc si hoc feceris vel si hoc fuerit Item potest esse sub modo vt si dicat. do nouel vendo vt facias hoc vel illud. alioqui reuocetur q8 do nauī vel vendidi Item potest esse cum appositōne causē vt si dicatur: q hoc a hoc est siue fuit. Et cōditio quidem fit p si. modus p vt. causa p quia. vlus. Scito q vt modus est. si cōditio. q causa. Et si quidez cōtract9 fiet sub cōditione nō tenet nisi exīte cōditiōe. sicut a de matrimonio dictū est supra. in. i. ff. v. iiij. Si vero fiat sub modo statim tenet: ꝫ si nō seruat modus. poterit reuocari. Credo ergo q licet matrimoniū siue spōsalia possint cōtrahi sub cōditione. non tn sub modo. ita q illo modo nō seruato dissoluat matrimoniū sicut fit in alijs contractib9. q matrimoniū rite factuz non dissoluit. A. nec etiā sponsalia. vt in sū. c. eo. ti. q. xxij. vbi hec notātur Et dicit fm eūdem Wil. q ex quo semel contracta sunt mrimonia vel sponsalia. ita q teneāt ipso iure. non pnt reuocari seu dissoluī per modū non exītem siue pactū. B. Matrimoniū vero factuz ex causa tenet siue causa sit vera siue falsa vt cōtrahō tecū quia diues es: vel quia fecisti sic. nisi qndo falsa causa cōtineret in se aliq8 impedimentum. vt cōtrahō tecū q libera es a non esset. A. fm distinctōem posita sup. impedimentū. ij. a. iij. B

Quid si dicat. Accipiam te in vxorē vel dabo tibi centum. A. si pmiseris vel vt pmittas me coire tecū. ista enīz sunt de casu isto. vt pz in sum. cō. eo. ti. q. xxiij. B. a sequat carnalis copula nūquid p̄sumet p matrimonio. R. fm Wil. Nō credo. Nam cū ille q sic dixit habeat optiōem q libera te se possit vt tūlibet faciēdo. non credo p̄sumpcōz inducta esse a iure q intelligat recedere ab opōe ꝓpter carnalē copulā. A. Idē in dicta. q. xxiij. B

Quid si dicat. promitto q nunq̄ deficiā tibi in vita mea: a secuta est carnalis copula. A. s. sub pmissiōe nō deficiendi. vt pz in sum. c. eo. ti. q. xxiiij vbi hec notantur. B. R. fm Wil. Nō debet p̄sumi pro matrimonio cuiz spōsalia aut matrimoniū nō soleant cōtrahi p pmissiones negatiuas. A. s. hymōi vel similes. vt in dicta. q. xxiiij. B. nisi forte cōstaret q p hoc intendebāt cōtrahere sponsalia.

Quid si dicat. ducā te postamuz. A. s. vt pmittas: vel si pmittas me tecū coire. vt in sum. cō. eo. ti. q. xxv. vbi hec ponūtur fm eūdez Wil. B. a secuta est carnalis copula. R. sc. fm Wil. Credo p̄sumendū p matrimonio q ꝓpter carnalē copulam subsecutam videt renūciasse dilacōni tempis. A. Certe hoc casu nō videtur

renuciasse cum expresserit dare matrimonium differendum. Si sibi consentiat p primo in copulam. vnde a vt patet in dicta. q. xxv. dicit idem Vel. q. in hmoi casibus qui non sunt omino expressi in iure non est precipitanda sententia a si post hmoi contractus condicionales transeant ad alia wota solenniter. forte tutius est dissimulare aut ppm consulere. q. matrimonium cum secta solenniter contractum dirimere. B.

Quid si quis contrahat cum aliq sub condicione. de inde ante euentum contrahit cum alia pure. Re. Dz remanere cum secunda etiam si sit consanguinea pme vt supra impedimentum. xiij. Ff. v. A. Et etiam licet condicio apposita cum prima postmodum euenat sm glo. ray. vt in fin. c. eo. ti. q. xxvi. a Co. hosti. a Ber. vt ibi. B.

Matrimonium

vi. quo ad debitum coniugale. Sciendum ergo q contracto matrimonio mulier non habet potestatem sui corpis: sed vir. nec vir sui: sed vxor vt dictum est supra. matrimonium. v. Ff. Sed an statim teneatur debitum reddere habetur supra. debitum coniugale. Ff.

Vtq contractis sponsalibus ante secutas solemnitates carnalis commixtio sit peccatum. Re Sm Tho. in. iiij. di. xxviij. si sponsa credens sponsum velle consummare matrimonium admittit eum excusat a peccato. nisi aliqua fraudis signa appareant expresse. sicut mlt tum distantis conditionis vel q tum ad nobilitatem vel q tum ad fortunam. A. Quo ad conditionem fortune. Al. sentit contra. vt supra matrimonium. iiij. Ff. in addicione. B. vel aliud signum euidens appareat. Et eodem modo intelligitur q excusat vir si p hoc intendebat matrimonium consummare: sed sm vul. in illis locis vbi est consuetum q primus adhibeatur nupcialis benedictio si abs q dispensacione ecclesie a fine iusta causa hoc faciat mortaliter peccat. A. Idem etiam est in omissione aliarum honestarum a consuetarum solenniratum secundum eundem. vt supra. debitum coniugale circa principium in additione. B. tum secunde nuptie non solent benedici. vt infra. nuptie. Ff. ij. De materia debiti coniugalis multa habentur supra. debitum coniugale.

Matrimonium

vij. quando accusat matrimonium propter aliquod impedimentum quod in eo est vel fuit. Et primo quidem queritur. Qui prohibetur vel qui possunt matrimonium accusare. Re Prohibetur generaliter omnes extranei q diu sunt aliqui consanguinei. Et est illud speciale q consanguinei admittantur ad accusacionem sicut pater. mater. soror. frater. patruus. auunculus. amita. matertera. a tota p gentes. xxv. q. vi. c. v. a. ij. A. Ista specialitas non videtur respectu accusacionis: sed testificacionis. vt in. c. videt. de quo Ff. B. Cuius racio est. q vnusquisq

suam genealogiā scire laborat ex
tē qui ma. accu. pos. videt. Cōsan
guineis autē deficiētib9 admittū
tur antiqores a veraciores vicini q̄
bus ea ꝓpinquitas nota est. vt in
dicto. c. v. xxxv. q. vi. A. Idē in sum.
cō. li. iiij. ti. xx. q. v. vbi etiaz addit
q̄ in multis locis hoc hodie nō ser
uat quin extranei admittātur ad
accusacōm etiam existētib9 ꝛsan
guineis qui hoc possunt. B. Item
tam maritus q̄ vxor potest matri
monū accusare. nec vlla defendū
tur longinq̄tate amoruz. extra de
cōsangui. a affi. nō dicit. A. Licet
olim taz ipsi cōiuges q̄ extranei
prohibiteētur ab accusacōne tem
pis diuturnitate. s. si steterit simul
sine q̄stione p. xx. vel. xviij. ānos
vt notat in dicta. q. v. B

Pone q̄ aliqs tempe cōsū
cti mōmonij tacuit
a nūc vult accusare. nūquid pōt.
hē. si qū banna vel denūciacōes fa
cte fuerūt ipse erat extē diocesim
vel aliter denūciatio nō potuit ad
euz puenire. puta si minia infirmi
tate laborās non erat sane mētis
vel ita puer q̄ nō poterat ꝓpriū
dere talia vel alia causa legitīa im
pedit9 erat. eius accusacō dz audi
ri. alioquin cum rōnabiliter p̄sū
matur q̄ denūciationē publice fa
ctam ipse existēs in dyocesi nō ig
norauerit. tanq̄ suspect9 est repel
lendus nisi iuraverit q̄ postea di
dicit que objicit. a ad hoc ex ma
licia non pedit. q̄ tūc etiam si di
dicisset ab illis qui tempe denūci
acōnis tacuerūt: admittū dz. q̄ lz
illi nō essent admittēdi. q̄ nō fu
erūt in culpa iste nō dz repelli cuz
nō sit culpabilis. extra q̄ ma. ac.
pos. cū in tua.

Qualit fieri debet accusa
tio mōmonij. hē
fm Ray. In p̄dicto casu ip̄ropie
dicit accusatio. q̄ nō fit in scripcō
in q̄ accusator obligat se ad talio
nem: si dicitur denūciatio que fit
ꝓter peccatū in quo iūdi male p
manēt a potest fieri etiā sine scrip
tis. A. dum tū redigat in scriptis
in actis iudicialib9 vt in de. se. pe.
de v. fig. coniūcta de. dispendiosā
de iudi. B. Sz melius est q̄ fiat in
scriptis. ar. extra de rescri. spo. trās
extra q̄ ma. ac. pos. a nobis. Hui9
modi denūciationis forma talis
est. Ego talis denuncio vobis dñe
repē q̄ matrimoniū petri a marie
stare nō pt. q̄ sunt in tali gradu
ꝛsanguinei. designādo personas:
vel si ē alia cā vt affinitas a hymōi
a datur libell9 etiā parti aduerse
vt sciat q̄d impetit. A. et q̄d actor
pbare velit. in quo libello cōtinen
tur gēdus cōsanguinitatis a pso
ne ꝓpriis nominib9 designate fm
eūdem ray. vt in sū. o. li. iiij. ti. xxi.
. q. v. B. quo facto. pedit in lite
more solito. A. s. q̄ sacramentū d
veritate dicenda a prib9 suscipia
tur. a examiatio a probatio p or
dinē fiant. vt in dicta. q. v. B. Et no
ta q̄ in hoc casu potest cōtra cōtu
macem lite nō cōtestata pedi ad
testiū recep cōem a diffinitiuā sen
tentiā. extra vt lite non cōtes. quo
mia freqnter. A. Hoc verū est cōsū

ptimacie absentie. Sec9 si nō sit o
tumax. vt pz in eo. c. qm̄. B. Sec9
autem esset si fieret accusatio de
adulterio ad thori separacōem. ex
tra. vt li. non contes. c. primo a. c.
qm̄ freqnter. A Idē qd in hoc. Nō
tur i sū. o. li. iiij. ti. xx. q. iiij. a ti. xxi.
q. B.

Qui pnt esse testes i causa
mrimoniali. R. Fm ra
ym̄. Omnes q admittūtur ad accu
sacōem admittūtur ad testificati
onē. de quib9 dictū est sup. Ri. a. ij
Et l; pat a mat sint ydonei testes
in hoc casu vbi agit8 federe matri
monij. s. vtz sit ibi affinitas vel o
sanguinitas vel similē ipedimētuz
vt extra q ma. ac. pos. videt nob.
tū si de ipo ptractu agatur. vt tū
mrimoniū sit int eos cōiunctuz. tan
qp suspecti sunt expellēdi. nisi ille vel
illa: vel filius vel filia cuius diuicta
dicit esset supior in diuicijs. nobi
litate. potentia a honore qe pntes vi
dent filioz a filiaz incrementū a
honorē diligere. ext. de testi. super
eo Item in hoc casu pdicto pt ee idez
accusator a testis. ar. xxxv. q. vi.
eps in synodo. a. c. de pntela. ext.
de testi. cogē. pterea. Idez Tho. i. ii
ij. di. xli. Idē in sū. o. li. iiij. ti. xx. q.
iij. Et addit fm glo. ray. qp in alle
gatis iurib9 non pbat qp etiaz in
cā matrimonij qs possit esse accu
sator a testis: si in illis dicit de for
ma iuramēti quā debent prestare
epō testes synodales. vel assumpti
de cōmunitate ad denūciandu de
licta. Dicit tamē dictum Ray. a
Tho. verificari in casu. c. sup eo. ii
extra de testi. s. qndo matrimoniū
nō cōtracto mater alterutri9 dicit
esse cōsanguinitatē inter diuingē
dos. qe stat dicto eius in dubio a
impedit matrimoniū contrahē
dum. B. De impedimentis multa
habes sup impedimētum primo.
cū se. c.

Matrimonium
viij. qn cōtracto mrimo
nio accusat diuix de adulterio a pe
tit diuortiū. Querit ergo pio Qui
admittūtur ad talē accusacōnem
R. Fm ray. Lz tam fm leges qp fm
canones q libet bone fame admit
tat ad accusacōz adulterij cū agi
tur ad penā legalez vel canonicā.
tū cū agit ad thori separacōz nullo
admittit nisi marit9 a vxor.

Qualiter hmōi accusa
tio fiei debeat
R. Maritus volens vxorem accu
sare de adulterio ad penā legalez
debet inscribere a ad penā taliōis
se obligare. Nec pōt agere p pcu
ratorē: si p seipsum psentem age
re oportet. Sz si coram ecclesiastico
iudice vult agere ad thori separati
onē. tenetur scribere a dare libellū
accusacōnis: si nō debet se ad penā
taliōnis obligare. quoniaz siue p
baret qd objceret siue nō haberz
qd vellet. qe separatur ab vxore. Et
potest marit9 agere a illa respō de
re p pcuratorē. A. si necessitas id
postulauerit vt in. c. tue. de quo in
fra. B. qasi de crimine fiat accusa
tio. non tamē est criminalis: sed
qsi mixta. Probātur ōnia pdicta

R. iij.

expresse. ext. de penitentiis.

Vtrum marit9 possit vxorem dimittere propter adulteriũ. Et accusare pt. et dimittere. Math. xix. Qui dimiserit vxorem excepta causa formicationis. Et eodem mõ vxor virũ qd in tali casu nõ ad imparia iudicant. xxxij. q. vij. si qs vxorem. et. q. v. pcepit. et. c. xpiana. Nõ tñ intelligendũ est qd posset nubere alteri xxxij. q. vij. oes causationes. Sz nec eã dimittere pt. in. vij. casibus vt lẗur. j. Ex. Et ista cã extendit ad formicationis suspicionem. s. qñ suspicio est multum violenta et certa. verbi grã. Si pbatũ est qd fuerit sol9 cũ sola. nud9 cum nuda in eodem lecto aut sil' in multis secretis locis et in latebris ad hoc cõmodis et horis et cãs libere vxor dimittit. xxxij. qd dixit deo. ex de pnup. lris. Item extendit ad vitiũ sodomiticũ vt p illud possit vxor dimittere viz. et econuerso xxxij. q. vij. omnes causationes. et. c. adulterij. A. Est ãt vitiũ sodomiticũ cũ masculo in masculũ vel feã in feminã turpitudinem operat. sm glo. rap. vt in sũ. o. li. iiij. ti. xxxij. q. ij. B. Idem intelligendũ e de spũali formicatione. vt si marit9 vel vxor incidat in hereseim vel iudaismũ sive gentilitatem et trahit iugem ad infidelitatem. A. Ergo videt qd si nõ tẗ habet propter hoc pctm non debeat separatio fieri qd hoc videt facere. c. qñ fuit. ex de diuor. B In qd casu ab illo poterit separari. Sz alij nubere nõ licebit. xxviij. q. v. idolatria. extra de diuor. qñ fuit. et. c. de illa. extẗ. de ouer. iuri. c. vlt. Immo nec dimittere pt si se corrigere velit. vt in. c. de illa. A. Idem qd in hoc. j. notat in sum. o. in dicta. q. ij. sm rap. pe. et Tho. B

Vtrum si vir polluat aliquam extẗ claustra pudoris vxor possit eũ dimittere. Re. Sz ex tali coitu affinitas non sequitur tñ vir eque: vel magis violat fidem matrimonij et magis peccat et idcõ videt qd dimitti possit. nam ostat in hoc casu qd formicationis omnis sit. ar. xxxij. q. iiij. metrices. A Idem in sũ. co. eo. ti. q. iiij. B.

Quid si aliqs tale qd egrit cũ propria vxore. Re sm Hug. et Lauẗ. Vxor pt eũ dimittere. Sz videt intelligendũ si ipsa nõ fuit in culpa: sz violẗata vel somno decepta et hmõi. A. Glo. in. c. oes causationes. xxxij. q. vij. sentit qd propter hmõi extraneos diuitias potiũ sz cũ vxore vir nõ possit dimitti. Potest distingui. Si vult vir pseuerare in tali pctõ propter periculum salutis qd imminet vxori ostra qd potest dz sibi puidere. vt extra de diuor. gaudem9. possit dimitti. Al' secus cũ in hoc casu nõ diuiserit carnem suã in ptes. idcõ nõ pt ex hoc dimitti. sicut nec in casu. j. se. B.

Quid si alter iugũ seipm polluit. Re sm vul. qd nõ credit qd possit dimitti. A Idem in sũ. o. eo. ti. q. iiij. B

Nũquid propter solam voluntatem seu intentionem adulterandi possit alter coniugum alterũ dimittere. Re. sm Vul. Nõ: qd verbũ formicationis cum

effectu accipiẽdũ est. ar. de re. di.
a. Hec aũt verba. A. Idẽ in sũ. o. co.
ti. q. v. B.

Vtr vir teneat vxorẽ adul
terã dimittere. Re. fm
re. Si formicaõ est occulta nec pt
probari nõ dz dimittere. Si vero ẽ
manifesta distinguẽdus est. qz si
nõ est secuta nec sepat correctio ñ
lz retinere ne videat pcõ osentire.
Si vero spat correctõ lz vxorez reti
nere: qz a speratio ad correctõz in
dulta est. A. Cõ. tho. vt in sum. o.
co. ti. q. vi. B

Vtr vir mulierez adulterã
te possit ꝓpria autorita
te dimittẽ. Re. fm Tho. in. iiij. di. xx
xv. Qñ viro ostat de formicaõe vx
oris pt autoritate sua eaz dimittẽ
ꝓtũ ad thoz. s. debitũ ei negando
Nã si omiseret ei nõ solũ incurre
ret irregularitatẽ: ꝗ etiã generat
sibi ipedimentũ acusãdi vt dictũ
est sup. debituz oiugale. Ff. xij. q. in
cipit vtz vir teneat Sz si ei debitũ
reddat opulsus autoritate eccie
licet irregularitatẽ incurrat. non
tñ sibi generat p iudiciuz acusã
di. Si vero loqmur quo ad cohita
tionẽ non lz viro vxorez dimittere
sine iudicio eccie. a si dimiserit: de
bet cogi ad recipiendũ nisi vir in
cõtinẽti formicaõem pbare possit
a fm Hosti. si probat infra octo
dies nõ restituetur. quibus elap
sis si nõ probauerit plena restitu
tio fiet: a sic potest intelligi. xxxiij
q. ij. ecclesiastica. A. als incipit hi
storia. B. dicit etiã Hosti. q si ad
ulteriũ sit notoriuz ita q iustifica
tioni nõ sit locus. tũc potest adul
teraz sua autoritate dimittere. ex
tra de diuor. significasti. a multo
fortiꝰ debitũ denegare. Idez Inno.
Sz addit Vl. q si notoria sit for
icatio mulieris q diu ipsa tamẽ
nõ recedit a viro. nec publice mo
ratur cũ adultero. nõ potest eam
dimittere seu expellere autoritate
propria. qꝫ si fecerit. cogetur eaz
recipe: ꝗ si ipsa publice moretur
cum adultero. nõ tenetur eã ma
ritus recipe. siue eam expulerit si
ue nõ. A. Idem in sum. cõ. co. ti. q.
vij. a. q. ij. B. Similiter etiã non te
netur eaz recipe si postq illam ex
pulerit adulteretur notorie etiãsi
cuz adultero nõ moretur. A. Pro
hoc satis videt facere. extra de di
uor. significasti. B. Et in hoc etiam
casu potest ea in uita monasteriũ
itrare ñ etiaz ipẽ fuerit formicatꝰ.

In quibꝰ casibus non possit
adultera a viro accusari vel
dimitti. Re. fm ray. in septez. Pri
mus si vir cõuincit de formicatiõe
xxxij. q. vi. p totuz. extra de diuor.
significasti. Secꝰus si ipe pstituit
eam. extra de eo qui cog. cõ. vxo.
sue discrecõm. A. alias incipit dis
crecõnem. B. Tercius est cum ip
sa credebat viz defunctũ a nupsit
alij. q marit redens tenet eam
recipe. vt dictũ est supra. impedi
mentũ. xij. Ff. iij. A. q incipit. Quid
si vxor. B. Quartus si cognita fuit
latẽter ab aliquo quẽ credebat es
se viruz suum. ar. xxxiiij. q. ij. in le
ctũ. Qñtus si fuit vi oppressa. xxxij
q. v. ꝓposito. Qd intelligẽ de vi ab

soluta. aliter nō excusaretur. xxxij
q. vij. omis causacōes. Sextus qn
recōciliauit eā sibi post adulteriū
vel eā publice adulterantē retinz
in cōsortio maritali. xxxij. q. v. c. ij.
q. iij. A. In hijs. c. pax videtur hoc
pbari: si tene in. l. de qua statim.
B. Ede adulteris. l. crimie adulte
rij. Septimus est si aliqs in fidelis d
iugē repudiauit a illa nubat alte
ri. postea vir cōuertatur ad fidē si
mliter a mulier teneē eaz recipe
extra de diuor. gaudem. ff. vlē. de
hoc sup impedimentū. ix. ff. v. Cō.
Tho. a pe. in. iiij. di. xxxv. A. Con.
etiā Gof. a Hosti. vt in sū. d. li. iiij
ti. xij. q. viij. B

Quis sit effectus accusacōis
de adulterio. c. Re. fm
ray. Effectus est q si maritus pletur vel
illa d sitrat. nec excipiat otra euz
de aliquo septz casuū qui habē
tur in pōcedenti. ff. absoluit a cōha
bitacōe: a seruitute qua ei teneba
tur: a potest ingredi religionē ea
invita. xxvij. q. ij. agathosa. Sz ta
men cōtinere tenetur q̄ diu illa vi
xerit. Idem Tho. a Pe. in. iiij. di. xx
xvi. A. Idē in sum. cō. eo. ti. q. ir. B

Quid si vir ppria autoritā
te dimisit adulterā
a itrauit mō asteriū. nūquid pōt
ab ea reuocari. c. Re. fm Wil. Videt
Hug. notasse. q si vxor pblice mo
rata sit cum adultero vir etiā an
te sentēciam pōt intrare monaste
riū ea invita: sed illa eo invito nō
potest. Secus si nō publice more
tur. q tūc ñ pōt aī sentēciaz a si in
gressus fuerit potest reuocari A. S.
quousq; pletur adulteriū. xxvij.
q. ij. Agathosa. Et facit q8 dictuz
est sup. debitum diugale. ad fi. in
addicōe. Etsi pletur mēc tinēti. nl
la fiet reuocatio vt pt colligi ex di
ctis. s. ff. viij. B

Quid si mulier adultrā in
gressa est mōsteriū
nūquid vir potest eaz reuocare. c.
Re. fm wil. Eā reuocare pt. Nam in
nocens pōt ingredi. Adulterus vo
vel adultera non pōt sine licentia
alterius. A. nisi sit lata sententia di
uorcij. Tūc enim idē iudiciū est de
viro a muliere. s. q vtrq; altero i
uito pt intrare religionē: q p sen
tentiaz ecclesie vtrq; ex toto renū
ciauit iuri suo fm Hug. a in sū. d.
li. iiij. ti. xxij. q. xiiij. B. Si tū est in
gressa viro scē tra nō cōtradicēte
satis pt videri data licētia: a vir te
netur d tinere. A. Facit. xxvij. q. ij
Agathosa. B.

Quid si post lataz diuorcij
sēnaz a post q̄ vir fa
ctus est sacerdos vel religionez in
trauit cōstet ecclesiaz fuisse decep
tam. vt puta p falsos testes. nun
quid restituet. c. Re. fm ray. Etiāsi
pfessiōez fecisset in hilomnus resti
tueret: a teneret reddere debitum
non tamē exigere posset. Sz in di
ctis nūc casib9 si mulier nō repetit
interim vitū. non pōt vir repetere
vxorem: q pindicauit sibi p sacri
ordinis suscep cōem vel religionis
ingressum. A. Idē in sum. d. li. iiij
ti. xix. q. iiij. Et forte si mlier precis
set diuortiū non posset reuocare:
q videtur renūciasse suo iuri p ta

lem petiõem fm Aug. vt patz ex
dictis i primo p̃cedenti. Nisi for
te ducta fuisset ex conscientia pu
tans affuisse impedimentũ qd nõ
erat: qr errãs non videt cõsentire
ff. de iuri sdic. om. iudi. l. si p erro
rem. B

Pone qd lata est sentẽtia
diuorcij ꝓter adul
terium vxoris. postea vir adulterat
nũquid mulier potest eum repete
re. Resp fm ray. Non pt de rigore iu
ris Iudex tamẽ ex officio suo pt il
lũ opellere. ar. extra de iureiurãdo
tua nos. extra de diuor. ex litteris
Vna q Corin. xvij. dicit de hijs q
mrimonio iũcti sunt Precipio nõ
ego: ꝗ domiꝰ vxorem a viro suo nõ
discedere. qd si discesserit. mane in
nuptam. aut viro suo recõciliari:
a vir vxorẽ suam nõ dimittat. Vn
a fz Vil Vxor de canonica eqtate
pt vizt repetere: qr ex recepcõe rei
iudicate elidit replicatio de adul
terio. Idẽ Tho. Al. a Pe. A. Con.
etiã Hosti. vt in sum. cõ. lib. iiij. ti
tulo. xxij. q. xij. Et qd hec repetitio
possit fieri de equitate canonica.
satis videtur probari in. c. signi
ficasti. a. c. ex litteris. extra de di
uor. B

Vtz vir a vxor equalit pec
cent ꝓter adulterium.
Resp fm Pe. Licet in causa adulterij
vir a vxor ad equalia iudicentur.
vt supra dictũ est. qd vtriq licitum
est alterũ dimittere. nõ tamẽ hoc
est ex eqli causa sine peccato naz
vno modo mulier plus peccat. qr
peccat cõtra bonũ prolis: sed alio
modo equaliter peccat. s. cõtra bo
nũ fidei. Et hec est sufficiens causa
dimissionis. Ideo iuste licet vtriq
dimittere aliũ. Tercio mõ cetris
paribus plus peccat vir ꝓter pdo
minãtiam racõnis Idẽ Tho. in. iiij
di. xxxv. A. Idẽ in sum. cõ. eo. ti. q.
xi. B.

Pone qd vir ꝓter fornicati
one vxoris separatus
est p sñam. modo vult eam recõ
ciliare sibi: a illa nõ vult. nũquid
est cogẽda. Resp fm ray. Vir q non
peccauit pt petere cõpelli eam etiã
inuitam nõ obstante sentẽtia. qr
qd fauore meo introductũ est in
damnũ meũ retorqueri non debet
. Ede legi. qd fauore. ar. xxxij. q. v
nõ erit. Idem Tho. Pe. a Goff. A.
Hec intelligẽda sunt nisi vir post
sentẽtiã fuisset fornicatus vel nisi
mulier mutassz statũ. s. in gradiẽdo
religionẽ fm pe. a Tho. vt in sũ. o.
eo. ti. q. xiij. Et facit qd dictum est
supra. in. F. quid si mulier. in addi
tione. B.

Pone qd vir adulterat qd est
occulte: ꝗ vxor manifeste. nunquid pt vir illam accu
sare a fine pctõ dimittere. Resp fm
ray. Credo qd nõ. qr non deficit vx
ori ius excipiẽdi: ꝗ pbandi. ar. xx
xij. q. vi. p totũ. Idẽ Tho. Al. goff.
a Hosti. Si tamẽ vir egisset pmaz
a vxor monita nollet agere: sed in
adulterio pseuerare. sine peccato
posset eã p sentẽtiam dimittere. x
xxij. q. v. c. vij. iij. a. iiij. Idem Goff.
a Hosti. A. Idẽ in sum. cõ. eo. ti. q.
xv. B

Bz vtrũ vxor adultera post
pnãam possit ꝛpellere vi
rũ ab accusacõe. ꝛh. fm ray. Credo
q̃ non pt. q̃ pnãa non tollit ius
accusãdi ĩ foro iudiciali. xxij. di.
primũ. xxxiij. q. ij. admonẽ. vi. qꝫ
qui crimẽ. v. videndũ. A. ꝫ ĩ prin
cipio. B. Idem Tho. Al. goff. a ho
sti. A. Idem ĩ sum. con. eo. ti. q. x
vi. B.

Quid si alter cõiugũ formi
cet carnalit: a alter
spũalit. nũquid fiet opẽsatio. ꝛh.
fm Hosti. dicas q̃ si accusat q̃s
de spũali fornicacõe. vt de hæresi a
excipiat de carnali. s. adulterio. ni
hilomi9 procedet. nisi ouerti voluerit. q̃ si cõuerti velit opẽsatio hz
locuz. Si vero fiet accusatio de car
nali a exceptio de spũali. exceptio
admittet. a sup ipsam exceptõem ez
pmpti9 procedet. Hec dixi pter pi
culuz hæresis siue infidelitatis. A.
Idẽ in sũ. o. eo. ti. q. xvij. B

Vtz pter aliud crimẽ pos
set vxor dimitti. ꝛh. fz
Tho. ĩ. iiij. di. xix. pter alia pec
cata dimitti non pot. nec quo ad
vinculũ. nec quo ad actũ. nisi for
te ad tẽp9 velit se subtrahere a cõ
sortio vxoris p castigacõem eius
subtrahẽdo ei solacium pnãie sue
Naz a qn vxor pstat magnã occa
sionẽ tunc vero suo. tũc vir subtrẽ
here se pot ab eius cõuersacõe Idẽ
Al. addens q̃ nõ oportet cohabita
re furi aut vsurario. si nõ vult resi
piscere: sed cessante scandalo reco
ciliari debet. xxviij. q. v vxor. A. Et
ad dictam subtractõnem facit il
lud Math. xviij. Si dextera tua scã
dalisauerit te: abscide eã ac. Vbi
dicit Glo. q̃ ĩ manu a ĩ oculo
possunt fratres. vxores. a propĩ
qui: a filij intelligi fm eũdez Tho.
Predictis etiam cõcordat pe. qui
dicit q̃ quãdo coniux p peccatum
suũ facit scandalũ. potest dimitti
quo ad cohabitatiõem tmpalẽ
quousq̃ corrigatur: a cessante scã
dalo debet fieri reconciliatio. vt ĩ
sũ. cõ. eo. ti. q. xviij. B. de hac ma
teria adulterij quedã habes sup.
adulteriũ. itẽ impedimentũ. viij. P.
ij. a se.

Matrimonium
ix. quãdo aliquis petitur
ĩ virũ vel aliqua ĩ vxorẽ. Querit
ergo quomõ ĩ hac causa pœden
dum sit. ꝛh. fm ray. Si mulier pe
tat aliquem tanq̃ virũ vel cõuer
so. videndũ est vtrũ velit agere pe
titorio iudicio vel possessorio. id ẽ
an mulier dicat aliquẽ esse mari
tum: q̃ cõtraxit cum ea a petit eũ
sibi adiudicari ĩ maritu. qd est
agere petitorio. quasi agat de pri
etate. an eũ petat sibi restitui tan
q̃ ab eo fuerit iniuste dimissa: et
hoc est agere possessorio: quoniã
petit possessiõem viri sui. igitur si
agat petitorio dicens aliquẽ esse
virũ suum: et ille negat excipien
do q̃ illa non possit esse vxor prop
ter tale vel tale impedimẽtum pri
us tractabitur exceptio mariti:
quia ea probata questio princi
palis pimitur. erit em vir absol
uẽdus. extra. de ordi. cog. c. q. A. Idẽ

in sū. o. li. iiij. ti. xxx. q. i. B

Quid si agat possessorio. Resp̃ m ray. Qū petit sibi maritū restitui l̃z marit⁹ obijciat de osanguitate vel alio ipedimẽto. pri⁹ d̃z fieri restitucō mulieꝰ q̃ ꝯ gnoscat de exceptōe mariti. ext. de diuor. porro ex̃ de resti. spo. ex cō q̃stione. a. c. lrās. A. Etiā si impedimentū osanguitatis vel hymōi eēt notoriū vt in dicto. c. porro. B. Hō tū fallit i q̃busdā casib⁹ in quib⁹ restitutio d̃z fieri. Prim⁹ est si obijciat mulieri fornicacō publica a manifesta. de q̃ pbato q̃ sit notoria ita q̃ nō possit aliq̃ tergiuersatiōe celari. nō restituet nisi ipsa pbaret viz adulterium omisisse. q̃ tūc restitui d̃z etiā si fuerit fornicata publice. ext. de diuor. sig̃ficasti. Et de isto casu vide s̃ matrimoniū viij. ꝗ. viij. a. ix. Secⁿ⁹ casus ē si obijciat osanguinitas maxie q̃ ōma lege ꝓhibita sit a pbacōes offerātur in cōtinēti pare. in q̃ casu d̃z retipi iuramētū ad cautelā. ne. s. h⁹i obiectō malicioſe fiat a tūc fiet q̃dem testatio q̃tum ad cohitacōz non tū q̃tum ad carnis copulaz. vt in dicto. c. lrās Terci⁹ casus est si obijciat exceptio rei iudicate. A. s. sup diuortio. vt in. c. cām. de q̃ ꝗ. B. Non em̃ est restitutio faciēda a nisi primo de illa exceptōe cognoscatur. ar. extra. de offi. dele. cām. Quart⁹ est q̃n. s. vir petit sibi restituiv xorē a ipsa timet de seuicia viri. debet quidem restitui sufficiēti caucōne recepta q̃ei malū non inferat. extra de resti. spo. ex trāsmissa. De qua caucōne habes hic in fra. ꝗ. fi. Et si ita capitali odio eā p̃seqtur q̃ merito de ipō diffidat. nec possit ei sufficiēti securitate p̃uideri. non solū nō debet restitui: ꝫ ab eo potius remoueri. vt in dicto. c. lrās. Con. Tho. a pe. Addit vlterius ray. in omnib⁹ alijs casib⁹ credo q̃ mulieri vitū petēti fit restitutio faciēda a ecōuerso. dūmō probet se in possessiōe fuisse: a a viro spoliatam sine iuris ordine: q̃ hec duo pbare habet. extra de offi. dele. cōsultationib⁹ a extra q̃ fi. sint le. cām. ij. A. Idem in sū. o. dicta. q. a. B.

Quid si mulier ꝓpria autoritate recessit a viro a modo ipsa petit restitucōem. nū quid d̃z restitui. Resp̃ m wil. Secⁿ⁹ quosdam non debet restitui. Secⁿ⁹ m Vin. debet. Quod credo verū esse quia eo ipō q̃ rediēs nō admittitur est expulsa: vt a cadat a possessiōe. ff. de acqui. pos. l. clam possidere in fi. ff. de vi a vi ar. l. i. ꝗ. sive autez. idem Bert. notat extra de diuor. sig̃ficasti. idem Hug. nisi ipsa fuerit fornicata publice vel cuz adulterio p̃blice morata. ar. etiā ꝓ hac opinōe. extra de iureiurādo. tua nos. A. Idē in sū. o. eo. ti. q. a. B

Quid si is qui petitur tanq̃ cōiunx negat matrimoniū. Resp̃. secⁿ⁹ Ray. Ille qui proponit habet probare. alioquin succūbit. extra de causa pos. a proprie. cum ecclesia. a extra de iureiurādo. c. fi.

Pone q̃ post latã ex erro
re diuorcij sm̃az vir
fact⁹ est sacdos vel religiosus nun
q̃d dz restitui vxori petẽti. Hes hũc
casũ s. mr̃imoniũ. viij. Ff. xiiij. q. in
cipit Quid si p⁹ latam sm̃am. q̃ si
vxor ingressa est mõsteriũ al' nõ
ingressura: nisi q̃ credebat diuor
tiũ iuste celebratũ. nũq̃d opta vel
tare p̃t vir suũ ẽxpectare. Resp̃ m̃ vl.
Nõ: q̃ falsa cã non impedit vtũ mõ
chat⁹. sicut etiã de viro dictũ est s
in p̃dicto. Ff. xiiij. A. Idẽ in fũ. o. eo.
ti. q. vi. B

Quid si religiosus vel ẽligi
osa petit tanq̃ oiũx
ofitet mr̃imoniũ a copulaz carna
lẽ. Resp̃ m̃ Vl. In hoc casu standũ
erit ofessioni vt puta mulieis a re
sti tuẽda erit viro petẽti. Nulli em̃
ex hoc fit p̃iudiciũ nisi ipsis. nec ẽ
credẽdũ eos immemores salutis suẽ
q. q. vij. Sancim⁹. Aliud tñ eẽt di
cendũ in rebus q̃s dedisset mõste
rio Idẽ Ber. a Inno. in glo. extẽ de
rap. cuz cãm. A. Hosti. tñ dicit q̃
si cõstat p̃sonã omino tendere ad
separacõem mr̃imonij spũalis. s. re
ligionis vel carnal' otra qd ofitet
non stabit ofessioni sue. vt ext. de
eo q̃ og. osan. vxo. sue sup eo. Sz si
ostat q̃ nullo mõ vellet mr̃imoni
um separari. tũc stabit ofessioni e⁹
vt i dicto. c. cũ cãm. q̃ cuilibet cre
dit otra se a nõ p se. a q̃ in dubio
tenendũ est id qd in p̃mo loco di
ctũ est. s. q̃ stet eius ofessioni. vt i
fũ. o. eo. ti. q. ix. Sz certe non videt
q̃ debeat stari cõfessioni otra ma
trimoniũ etiã carnale. vt in dicto
c. sup eo. a multo min⁹ otra spũa
le cũ sit fauorabilio⁹. vt in. c. ex pb
lico. ext. de ouer. oiu nisi cõstaret
p̃sonã ante ingressum religionis
fuisse traductã. q̃ tunc crederet si
bi ofitẽti copulã mtr̃ueisse a iste
est casus dicti. c. cuz cãm. sm glo.
ibi. Nec mirz q̃ hoc casu etiã si mu
lier negaet crederet viro asserenti
copulã mtr̃ue misse. ext. de despon.
impu. o tinebat. B

Qualit seu ad quid oiũx
spoliat⁹ est restitu
endus. Resp̃ m̃ ray. Restitui dz ad
omia illa de quibus p̃ bauerit se spo
liatũ. vt gaudeat pacifica possessi
one a plena securitate. iij. q. v. rein
tegrãdo. Sz si mulier dicat se ha
bere suspectũ virũ ne forte eaz ledat
a cãm veri similem ostẽdat. ad iu
dicẽ spectat facere sibi caueri suffi
cienti cauõe q̃ tractabit eã bene
sicut vir debet vxorẽ a q̃ non ledet
eam in p̃sona vel reb⁹ a hmõi: a
hanc cautiõem p̃stabit p iuramẽ
tũ. xxxij. q. v. de benedicto. A. Ibi mi
hil habetur de iuramẽto. Sz glo.
ibi dicit q̃ si mulier mhil allegat
de suspicõe viri. sufficit nuda pro
missio. Si autẽ dicat eum suspectũ
oportet q̃ ydonea cautio ei preste
tur a fideiussores: vel pignora vel
etiam iuramẽtum si forte illõ ma
gis timeat vir. Si vero tanta sit se
uicia viri vt nulla cautio videatur
sufficere tũc non est ei reddenda:
sed alicui honeste matrone cõmit
tenda. extra de resti. spo. a trãsmis
sa. a. c. literas. in fi. B. Sed si mu
lier non ohdit de iuramẽto. debet

pstare cauēem pignoraticiā vel
fideiussoriā sub certa pena. ar. ex.
vt lite nō ortā. qm̄ frequēter. a. xxi
ij. q. v. pdest. a. q. iiij. si vm̄ dicta.
de hoc eē habet supra hic. f. ij. cir
ca finē.

Medicus vel cirur
gicus. Preceptū est medi
cis vt cū eos ad infirmos vocari
contigerit ipos ante omia moneāt a
inducāt q̄ vocent medicos aiarum
vt postq̄ fuerit infirmo de spūali
salute puisū. ad corpalis medici
ne remediū salubri procedat. Si
quis autē medicorū hmōi constituti
onis trāsgressor extiterit. tamdiu
ab ingressu ecclesie arceat. s. p sen
tentiā fm glo. donec de trāsgressi
one hmōi satisfecerit cōpetenter.
Et fm hosti. exquo dicit p̄cipim̄
trāsgressor mortaliter peccat. ex tē
de pe. a re. cū infirmitas. Item in co
dem. c. sub pena excōicacōnis phi
betur medicis ne p corpali salute
aliq̄d suadeant q̄ d̄ in periculū ani
me cōuertatur. Idem in sum. cō. li.
iij. ti. xxiiij. q. lxix. ad finē. Vbi eti
am addit sed m Host. q̄ contra sta
tutū dicti. c. cū infirmitas. presci
bi nō potest. nec aliqua cōsuetudi
ne tolli cū p salute animarū introi
ductū sit. B

Quomō se debet habere
medicus in me
dicinis cōferendis. c. Re. sed m Inno.
diligenter attendere debet ne illas
medicinas cōferat de quib̄ fm ar
tem ei non cōstat. Nam si dubita
tiōem habet q̄ nocat vel si ha be
re debet. cōferendo peccat. A. Etiā si
velx mēter credat medicinar pfu
turā. si tū cum hoc aliq̄d dubitati
onis hz vel habere debeat ne noce
at. fm eū. Inno. a in sū. c. li. iij. ti. v.
q. xxxv. B. Quia in tutiorē partem te
nendū est. extra de homi. peticio.
Securior est enim relinquere hoiem in
manu creatoris sui. q̄ medicine d
q̄ dubitat. Item etiā peccat si de bi
tas medicinas omittat. Idem Host.

Quid si ppter defectū vel cor
rupcōem aut sophi
sticacōem rerū in medicina posita
rū infirmior incurrit periculū. c. Re. fm
Inno. Si medicus diligētiar quā
debuit adhibuit in rebus eligēdis
inculpabilis est. Idem Host. A. Idem in
sū. c. eo. ti. q. xxxvi. B

Vtrum medicus teneat potius
gratis curare q̄ permit
tere mori. c. Re. fm ray. Medicus te
net curar pauperi languido. Morte enim languentibus
pbat infligere qui hāc curam possit
excludere nō excludit. lxxxiij. dist.
in principio Vbi dicit glo. q̄ medi
cus potius dz gratis curare. q̄ permit
tere mori non solū paupem: ſ etiā
diuitē. A. Idem in sū. cō. eo. ti. q.
xxxiij. ad fi. fm glo. lxxxiij. di. in pri
cipio Vbi etiā dicit q̄ dz medicus cu
rare nō solū gratis: ſ etiā suis im
pēsis etiā diuitē q̄ nollet aliq̄d da
re priusq̄ permitere eū mori. a si cō
ualuerit repetere expēsas. q̄ vtilit
gessit negocium eius. Etsi etiā moriat
eger. pt repetere. q̄ sufficit si vtili
ter cepit gerere. lz euētus non sit se
cutus. ff. de nego. ges. ſ an vltro. Nec

potest ei obijci. q causa pietatis
fecit sumpt9 nisi ppinqu9 esset in
firmo vt Ceo alimēta. Et q medi
cus pt a debet pdicta facere a repe
tere etiāsi infirm9 phibuerit. sicut
inuitū possum9 extrahere de domo
ruitura a bñficiū oferre inuito. xxi
ij. q. iiij. ipsa pietas. Immo presu
mē q infirm9 talia dicēdo fuerit
furiosus. ff. de cō. insti. q̄dam. B.

Vtr peccet infirm9 nō obe
diēs medico. ℟ scdm
Inno. Videtur q nō: qr medicus
nec plātus est. nec homo cui9 mā
datis obedire teneat. tamen bonū
est q ei credat tanq̄ perito i arte
A. Idē in sum. o. eo. ti. q. xxxviij. B
Nam si infirm9 scienter sumat ci
bum vel potuz nociuū. peccat. A.
Idem si hoc faciat ex affectata seu
improbabili ignorātia. sm eūdē
Inno. vt in sū. o. eo. ti. q. xxxix. B.
qr tenetur corp9 suum sm deuz di
ligere. Potest tamē dici q si non
crederet mortiferuz. q̄ uis crederet
inde infirmitatē augeri. nō peccat
mortaliter vel saltē non ita grauī
ter. A. v mortaliter vel venialiter a
plus vel minus sm q̄titatē nocu
mēti in qua ostēditur modus of
fensiōis caritatis cōtra quā illud
qs agitur est pctm̄ mortale scdm
omnes theologos. vt notat Tho.
ij. ij. q. lix. ar. iiij. B. Peccāt etiam
seruiētes scienter talia ministran
tes. A. vel etiā improbabili igno
rātia. vt in dicta. q. xxxix. B. In sa
nitate tū qñ quis nō tenet viuere
medicinaliē. si sciēter accipet ali
qs nociuū vnde mors vel infirmi
tas veniret. peccāret grauiter. A Et
sm q̄titatē nocumēti vt dictū est
B. Cō. hosti.

Quid de illo q̄ secat vel sicu
to homat aliquez q̄
inde moritur. ℟. sm vil. Si pitus
erat a adhibuit debitā diligētiaz
nō tenet in aliq̄ qr potiz casu q̄ e9
culpa mors euenisse pstumē. ar. xxi
ij. q. v. de occidēdis. A. Idē in sū. o.
eo. ti. q. xl. B

Quid si incidēdus nō hz o
fuetā dispositōz ner
uorū vel venatū. A. vel si subitus a
insolit9 timor vel tremor ireuit sup
eum vt in sū. o. eo. ti. q. xxxviij. vbi
hec notant. B. a incisus a medico
morit. ℟ scdm Inno. Si incisor in
hoc nō errauit ppter suaz inexpiē
tiam. nō peccat nec fit irregulais
Tamē quādo in aliquo dubitat.
potiz debz dimittere q̄ incidere Idē
hosti.

Vtr physici: vel cirurgici
possint ad ordies pro
moueri. ℟ sm ray. Si piti erāt in
arte: a michil de cōtingentib9 omi
serūt: a haberet de hoc pbabilez cō
scientiā. poterunt promoueri. aliter
nō. extra de eta. a quali. ad aures
ff. de va. a extraor. og. a si medic9
A. ab incipit medicus. B. Idē Ho
sti. Inno. a Goff. Est tamē cōsiliū
hosti. a Goff. q promouēdi a practi
ca medicine abstineant a potissi
me cirurgia que adustionē vel in
cisiōem requirit. cum in nullo va
cillare debeat cōscietia promouēdi.
xxxiij. di. lapci. A Idē in sū. o. eo. ti.
q. xxxv. B

Vtrz liceat clericis operari in medicina. A. In phisica. vt patet dicta. q. xxxv. vbi hec nonnulla. B. Sed secundum ray. Si fuerit in sacris ordinibus vel etiam in minoribus dum tamen sint sufficienter beneficiati non licet. nisi gratis propter miserabiles personas vel suos consanguineos. Nec tunc vbi posset esse periculum. quod etiam in australibus districtius est observandum. ex. ne. de. vel mo. multa

Vtrz liceat clericis operari in cirurgia. Sed hic ray. Officium cirurgie quod inducit adustionem vel incisionem est clericis oibus interdictum. extra ne de. vel mo. sunnam. a de homicidio nos. A. In hijs. c. non videtur dici nisi de exentibus in sacris Sed idem potest intelligi etiam de exentibus in minoribus qui sunt sufficienter beneficiati. ar. c. v. ex. de postu. vt etiam potest colligi ex positis in dicta. q. xxxv. secundum ray. B. De clericis a religiosis nudientibus medicinam. hes. s. excoicatio. i. ff. ij. v. vij. a ibidem ff. iij. v. xiij. ij. de seruitutibus qui mihi mouet supra homicidium. iij. ff. iij.

Mendatium est falsa significatio voluntaria cum intentione fallendi. xxij. q. ij. ff. Ille ergo. Et notiue vocis tantum principaliter intelligitur de ore signum vt scriptura siue etiam nutus. vt hic ff. ff. vi.

Inquit differt mendatium a falso. Sed Falsum dicit quicumque aliquid putat esse loquitur. Et hoc potest dupliciter contingere Vno modo qui credit dicere verum: aliquid de hoc probabiliter tamen. non peccat vel saltem non mortaliter: quia tamen linguam non facit nisi mera mens. xxij. q. ij. hoies Alio modo qui credit dicere falsum a contra mente loquitur: a hoc est mendacium. vt in principio dictum est. Nam a mentiri dicitur qui contra mentem ire. quia etiam dicendo veritatem: si contra mentem suam. s. qui credit dicere falsitatem: a sic deinceps erit mendatium: quia quantum in eo est falsum signat. Hec est sententia ray. A. Hoc satis patet in dicto. c. hoies. B.

Quot sunt genera mendaciorum. Sed. Aug. ponit octo genera quae plane habentur. xxij. q. ij. primum. Breuior autem a planior: vt dicit ray. est distinctio. quia mendaciorum aliud est pernicioso. aliud iocoso: a aliud officioso a hec habentur. xxij. q. ij. ne quis

Vtrz mendacium sit peccatum. Sed Omne quodcumque mendacium peccatum est. xxij. q. ij. michi autem. a. c. a. in fi. Sed vtrum sit mortale. dicendum secundum Tho. ij. ij. q. ex. Mendacium potest contrariari caritati triplicitER. Primo modo secundum se. s. ex ipsa falsa significatione Vbi considerandum est circa quid sit ipsa falsa significatio. Nam si sit circa res diuinas continuat caritati dei cui veritatem aliquis tali mendacio occultat vel corrumpit a ioo est mortale a grauissimum Similiter si sit contra aliquid cui congruit pertineat ad hominis bonum: puta ad perfectionem scie a informationem morum contrariat caritati primia est mortale Quasi sit circa aliquid de quo non refert vtrum sic vel sic cognoscat tunc ex tali mendacio non damificat primo. sicut si quis fallat in aliquibus particularibus

ad se non pertinentib⁹ a tunc nō est
pcatū mōrale. Secō mō pt contrariari
caritati rōe finis intenti: puta si dici
tur in iniuriā dei. qd semp est mōr
le pcatū. ā in nocumētuz primi qp
tū ad psonā. diuitias vel famā: a
hoc itez est mortale Qz si finis ipe
nō esset ptrariū caritati nō est pec
catū mortale sicut appaet in men
dacio iocoso: a officioso. Tercio
mō mendatiū pt ptrariari carita
ti p accēs racōne scandali: vel cu
iuscūqz damni psequētis a sic erit
pcatū mortale. Sz q̄ q̄dam dicunt
q̄ p fectis viris omne mēdaciū est
pcatū mortale irracōnabiliter di
citur. Nulla enim circūstātia ag
grauat in infinitū nisi que tūsfert
in aliā speciē non autē circūstātie
psone.

Accusat⁹ negās veritatē
in iudicio qnqz
peccat mōrliter. vt s. accusat⁹ Ff. ij
Silr a testis falsū dicens. vt j. tes
tis. iij. Ff. fi. A. Dic clarius q̄ testiū
cās fālm peccat mōrliē n̄ obita de
liberacōe a solicitudine adhibita
putaet se certū esse de eo qd falsū
est. fm Tho. vt in sū. o. li. v. ti. x. q.
iiij. ad fi. vbi etiā dicit fm Vl. q̄
omne mendatiū preter iocosum
qd in iudicio dicit de hijs que ad
iudiciū ptinet est pniciosū a mor
tale. qz subūtit veritatē iudicij qd
cedit in pniciē vniūsitatis. B

Vtz maius peccatū sit mē
tiri verbo q̄ facto. ꝛc. R.
fm Tho. in quolibet. Cū eadem in
tentio fallendi sit in vtroqz vtrqz
equaliter peccat. Verbū enim a fa
ctū assumūtur vt instrumentū fal
lendi Vnde nō refert q̄tuz ad pec
catum vtrū aliquis verbo. scripto
vel nutu: vel quocūqz facto mētia
tur. sicut nec refert q̄tuz ad homi
ci diūvtrum quis gladio vel secu
ri interficiat. A Idē in sum. o. eo. ti.
q. v. B

Vtz sit licitum mētiri pter
literacōem hominis
a quocūqz piculo. ꝛc. R. fm Tho. ij.
ij. q. cx. Nō: B licet occultare veritā
tem prudēter sub aliqua dissimu
lacōe. vt Aug⁹ dicit in li. ptra mē
datiū. Et sic etiam Abrahā fecit.
vt habeet in se. Ff. A. Idē in sum. cō.
eo. ti. q. vi. a facit. xxij. q. ij. ne q̄s
a extra de vsuris. sup Vbi dicit q̄
scriptura sacra phibet p alterius
vita mētiri. B.

Quid de Abrahā a alijs sā
ctis veteris testamti
qui videtur mētiri fuisse. ꝛc. R. secōm
Tho. vbi sup. Sicut Aug⁹ dicit. i
sacra scriptura inducūtur aliquo
tuz gesta quasi exēpla pfectevir
tutis de q̄bus nō est extimādum
eos fuisse mentitos. Si qua tū in
eoz dictis appareāt q̄ mendacia
videāt. intelligēdū est ea figuralit
a ꝓphetice fuisse dicta Abrahā tū
vt Aug. dic in. q. Gen. dicēs Sarā
esse suā sororē. veritatē voluit cela
re: a nō mēdaciū dicē. Soror ei dr
quia filia pris Gen. xx. Vere soror
mea est filia pris mei a non mtris
mee: qz. s. ex pte pris ei attinebat
Jacob vero mistice dixit se esse Esau
primogenit⁹ Ysaac. qz viz primogeni
ta illi⁹ de iure ei deberebāt. Vsus āt

est hoc modo loquendi p spm p
phecie ad designandū misterium
q̃ vi; minor pp̃l's. s. gentiliū: sbsti
tuend? erat in locu; primo gemiti
s. in locū iudeor. Quid ā vro omē
dant in scriptura nō pter p fectā
virtutē: sed pter quandā virtu
tis imbolem. a hoc mō iudith lau
dat: non q̃ mentita est holoferni
sed pter affectu; quē habuit ad
salutē ppli: p qua periculis se ex
posuit: q̃uis etiā dici possit q̃ ver
ba eius veritatē hnt fm misticu;
intellectū. A. Idem in fū. o. eo. ti. q.
Vtu; mendaciū ob vij. B
stetricū fuerit dignū
aliqua remuneracōe. & fm tho.
ij. ij. q. cx. Mendacium obstetricū
potest dupliciter cōsiderari. Vno
mō quantum ad affectu; remuo
lentie in iudeos: a reuerentiā diui
ni timoris: a sic debetur eis remūe
ratio eterna Vnde ieronimus ex
ponit q̃ de? edificauit illis domos
spirituales. Alio modo pōt cōside
rari quantum ad exteriorē actum
mendacij quo quidē non potue
runt eternā remūerationē meri s
forte aliquā remunerationē tpa
lem: cuius merito non repugnat
deformitas illius mendacij: sicut
repugnabat merito remuneracō
nis eterne Et sic intelligenda sunt
verba greg. cū dicit q̃ hemignita
tis earu; merces que eis potuit in
eterna vita tribui premissa culpa
mendacij in terrenā est remune
rationē declinata. vnde non intelli
gitur q̃ illo mendacio mereren
tur amittere remunerationē eter
nam quā iam ex precedenti affecū
meruerant. Con. pe. A Idem in fū.
con. eo. ti. q. viij. B De his q̃ p mit
tunt aliq̃d a non faciunt: vide J. p
missio. Et etiā si iurauerint vide su
pra iurare J. ix. a iuramentu;. i. J.
vi. Item q̃ quis mentitur de se vi
de supra iactantia. J. i. a ij. a supra
promia. J. i. a ij.

Mercator. Mercatores siue numularij a campsores a hmōi multis a diuersis otractibus vtunt siue in emendo siue in recipiendo pecuniam: in quo; otractibus facile otingit eē vsuram. vnde vide J. vsura. pcipue vsura. iij. a vsura. vi. a vide J. societas p totum.

Meretrix. Pecium meretricis dicit licite ad q̃situm. a quid debeat vel possit ide facere vide supra elemosina i. J. fi. Item q̃ non licet donare meretrici vide supra donatio. i. J. iij.

Meritum. vtrū

vnus a idem actus possit esse meritorius a demeritori? siue bonus a malus. & fm tho. ij. ij. q. xx. Si accipiatur vnus actus put ē in genere moris impossibile est q̃ sit bonus a malus: bonitate a malicia morali Si tū sit vnus vnitate nature a non vnitate moris: pt eē bonus a malus. Ambulatio em continua est vnus actus fm gen? nature. Pōt tamen contingere q̃ sint plures fm genus moris si mu

tetur ambulantis voluntas. A. v
actus pt esse p pte meritorius: a
p pte vitiosus fm diuersitatem in
tencois: vt pz in sum. con. eo. li. iij
ti. xxiiij. q. exevi. vbi hec notan
tur. B. que est principiū moralī
um actuū. Idem pe. De quibusdā
operib? meritorijs quid a qn tum
p ea fiat deo satisfactio habes j. sa
tisfactio.

METus. quid sit

metus. c. Re. Metus ē instā
tis vel futuri periculi cā iusta men
tis trepidatio. ff. eo. l. v.

BEd nunq̄d est metus qui
cadit in ostantē viz. c
Re. Quadruplex est. Primo viz me
tus mortis. Secō cruciatus corpis
ex. eo. cui dilecti. Tercio metus stu
pri. a quarto seruitutis. ff. eo. nec
timorē. A. It ibi additur q idem ē
de metu vinculoz: sed secus de me
tu infamie seu verecois: q. s. nō cō
pretendat sub aliquo predictoz
B. a l. isti quidē j. i. a ij. A. Ibi dī
q si deberit ne stupz patiatur vir
vel mulier: hoc edictū locū hz: cuz
viris tomis iste metus magis q̄
mortis esse deat. B. Con. tho. a al.
addendo q non dīt vtz predicta
quatuor fiant siue in psona nrā:
siue liberoz. A. Doc tētur in dcā
l. isti in fi. B. siue exoris. De predi
ctis quatuor sunt. v. Excusari me
tus hos posse puta: qe nescis. Stu
pri siue stat? verberis atqz necis.
A. Idē in sum. o. li. iiij. ti. xi. q. iij.
B. Quōvis vel metus ipediat mri
monū hēs supra impedimentū. x

Sed vtz metus excuset a pticipa
tione excoicati habes ē. excoicacō
vi. j. i. De materia etiā metus hēs
infra vis.

MIlicia. vtz sit

pctm. c. Re° fm al. Milicia
fm se non ē illicita: ß abusus Qui
liz multipl'r possit fieri: tñ in trib
precipue osistit. Primo viz in con
cussione innocentū Secō in exacti
one immoderati salarij. Tercō in
excitio imoderato vel indebito pu
ta si fiat ad oētationē virtū cū no
cumento aliquoz. sic sunt tornea
menta: siue pugna singularis in
ter socios hastaz. lanceaz a hoi.
Sunt tñ quedā exercitia ais licita
vt q̄ nulli sunt nociua. sic cursita
cōes equoz a vsacōes. ars pcuti
endi a defendēdi a pijciendi tela a
hmōi. Vñ a dauid precepit vt do
cerent filios isrl arcum a artem sa
gittandi. ii. Re. A. Ibi hoc nōvi
det haberi satis. Tñ puto q exer
citiū quo discit ars bellandi sit li
citū secularib dū tñ fiat recta intē
cōe a sine pericolo: ex. de torne. c. v
a ad B posita facit. c. noli. a. c. q̄d
culpat: a c. militare. xxiij. q. v. B

MIserabilis per

sona. Miserabiles psone
fm hos. sunt ceus. paup. pupill?
vidua a hmōi.

MIssa An quoti

die deat celebrari missa. c. Re fm tho
in. iiij. dis. xiij. Dicendū q fm ino.
q̄nq̄ de causis oz q̄tidie celebrari:

Prima. qꝛ oportet ſp medicinam
patam eſſe ꝟtra quotidiana pcta
Secꝟ vt lignum vite ſit ſep in me
dio paradiſi Tercia vt nobis ſemp
xpus vniatur ſacramentaliter a nos
ei ſpualiter. Quarta vt apud nos
ſit magis memoria paſſionis. Rn
tavt vero agno loco tipici quoti
die vtamur. que iudei ad veſperam
ouertendi eſurient. ſm illud ps.
A. ſl viij. B. Conſtantur ad veſpe
ram a fame patient A. Idem in ſum.
o. li. iij. ti. xxiiij. q. cxxviij. B.

Vtꝛ missa debeat ſolu dici
in die. ſc ſm tho. vbi 493
ſupra. Coiter loqndo debet miſſa
dici in die a no in nocte. qꝛ hoc ſa
cm ad tpus gre ptinet qd p die
ſignificat: ſm illud apli Ro. xiij.
Nox preceſſit. dies aut appropin
quit. dies aut indicat non ſolu
ab ortu ſolis: ſed exq incipiunt ori
ri ſolis ſigna manifeſta p aliqua
aeris illuſtraco. In duab⁹ autem
noctib⁹ miſſa decantat ꝓter priui
legiu illaꝝ noctiu. ſ. in nocte natiu
tis qn xpus natus eſt. a in nocte re
ſurrectionis in primitiua eccia vt
ex ore. dus q hanc ſacratiſſima
nocte: quis hoc non ſp oportrat
obſeruai. Et addit hic wil. Credo
q qui ſcienter celebrat ante diem
cui ſit ꝟtra conſuetudine gnalem ec
deſie: moliter peccat: niſi ſup hoc
p epum diſpenſet in caſu ſi aliqs
infirmaret ad mortem a no poſſit
aliter haberi eucariſtia. A. Idem in
ſum. co. co. ti. q. cxxix. Glo. etiam
in c. fi. ex. de priuile. li. vi. dicit q
epi itinerantes pnt celebrare an
te conſuetam horam dici: vel facere ce
lebrari ex ncitate itineris. B

Qua hora debeat miſſa cele
brari. ſc ſm tho vbi
ſupra. Solennis miſſe celebratio
trib⁹ horis inſtituta e fieri. ſ. in ter
cia dieb⁹ feſtiuis. de oſe. d. v. nocte
In ſexta diebus pfeſtis. In nona
dieb⁹ ieiuniorꝝ. de oſe. di. a ſolent
Na in miſſa recolit mors xpi: qui
quidem hora tercia crucifix⁹ eſt lin
guis iudeorꝝ. hora ſexta manibus
militu. hora no expirauit. Sꝝ qn
fiunt ordines pt miſſa cantari ſm
canones etia poſt nona. A Facit
de oſe. d. i. ſm ieiunijs. B Vel etia
dicendu q vt diligentior fiat pre
patio miſſa differt quantu differ
ri pot ante prandiu. a ideo qn no
e dies ieiunij celebrat int tercia a
ſexta: in qua hora coiter comedi
tur. ſed in diebus ieiunij in nona.
Priuate aut miſſe dici pnt a ma
ne vſqꝝ ad tercia vel etiam vſqꝝ ad
nona in diebus ieiuniorꝝ: de oſe.
di. a nce. A. Idem in ſum. o. dca. q. c
xxix. Et qd hic dr a verſu. vel etia:
videt meli⁹ cui in iuriib⁹ preallega
tis nihil videat dici de hora ſexta.
Puto etia in talib⁹ ſeruandam fore
conſuetudinem non inhibita vel que
no ſit ꝟtra honeſtate: ſeu diuina
reuerentia ar. di. iiij. erit. a di. xij.
illa aut. B.

Quid de illis q nondum dictis
matutinis celebrat. ſc
ſm wil. moliter peccat. cui hoc ſit
ꝟtra gnalem a approbata conſuetu
dine. Idem hoſ. Qui aut celebrat an
q dicat prima: no peccat moliter:

nisi sit cōtra preceptum vel statu
tū. A. siue consuetudinē loci sm eū.
vel. vt in sum. c. eo. ti. q. cxxx. vbi
a addit. Qui aūt p negligentiam
prete: missa prima dicit terciā cre
do q sufficit q caute suppleat qd
dimissum ē a agat pnam de neg
ligentia. B

¶ Vbi deceat missa celebrari
Re sm ray. In eccā cōse
crata si fieri pt. vel saltē in altari
consecrato. vel si nō sit altare consecra
tum: hēatur saltē altare puulū. de
quo dictū est s altare. i. Et pt eti
am celebrari sub diuo A. v sub ae
re sm glo. in c. cōcedim⁹ de cons. di. v
B. vel in tentoriis. vel etiā in loco
exercit⁹ honesti dū tū hēatur alta
re vt dictū est a cetera necaria. de c
se. di. v. c. v circa fi. a c. concedim⁹ a c.
missay. Nō tū intelligendū q licē
at celebrari in mari vel fluib⁹: ne
nutāte naui fiat sanḡnis effusio
vel sacri commotio Introit⁹ tū misse
pt ibi dici. hec sm wil. Et etiā atte
dendū est q predcā fiant de pnis
sione epi: vt in c. missay. a sine p
iudicio prochialis sacerdotis vt
notatum est s. altare. i. A Idē in
sum. c. eo. ti. q. cxxxi. B

¶ Vtr vno solo pnte vel sine
luine possit missa cele
brari. Re sm hos. Qui uis sm illud
qd hētur de cons. di. v hic q duo de
beant esse pntes q sacerdoti tūde
ant: tū vnus sufficit. ar. ex. de ver.
sig. Quesiuit. v. tū so. Mlr ātpsbro
in missa ministrare non pōt: immo
nec pallas nec vestes contingere. vt
s. feia. i. Sine luie vero non licz

celebrare: ex. de cele. mis. c. vlti. A
Idē in sū. c. eo. ti. q. cxxxiij. a se. B.

¶ Vtr sit melior missa tomi
sacerdotis q mali. c
Re sm tho. m. iiij. dis. xiij. de missa
possumus loq dupl̄r Aut qntum
ad id qd ē eēntiale in ea. s. corpus
xpi: a sic a quocūq dicat eqlitere
bō est. vel qntum ad id qd ē anne
xū sacrō a qsi sedariū. a sic missa
tomi sacerdotis melior ē. q nō so
lum hz efficatiā ex opato sed etiā
ex deuocōe celebrātis a iō ceteris
paribⁿ melioⁿ ē audire missaz tomi
sacerdotis. Idē pe. a etiā al. addēs
q ideo dī ceteris paribⁿ. q obia
posset cogere audire missaz mali.
a sic eēt melius. q obia melior ē
q victima. A. Idem in sū. c. eo. ti.
q. cxxxiiij. B. Qz si malus sit ppriⁿ
sacerdos an deceat eiⁿ missa audi
ri hēs sup ra clericus. iij. i. ij. A. Et
ibi latius in addicōe. B. Et an ab
eo sacra recipienda sint habes J
ordinatus. i. i. iij.

¶ Quid si sacerdos celebrās
infra canonē recolle
se commisisse aliqd mortale. c Re. sm
ray. Credo tutiorē esse via vt pēni
tat a doleat q ita tarde peniret. a
ponat confiteri q cito habuerit
opportunitatē: a sic conficiat a consum
mat. Idem tho. pe. a al. A Idem in
sum. c. li. iij. ti. xxx. q. x. Idem puta
rem etiāsi ante canonē qn nō pos
set sacerdos cōfiteri absq maria
scandali seu suspicōnis. ppter ean
dem rōem. viz qe in pnia dz caue i
scandalosa pcī reuelatio: ext. de
pe. a re. c. oficij. B

Vtrum licerat oio sacerdoti a celebracõe abstinere. Re fm tho. in. iiij. di. xiij. Liz quidã dixerint qꝫ di. mittunt celebracõz non peccãt nisi ꝓpl'm lẽant: vel ex obia tneant. tñ qvt greg. dicit cũ cessãt dona etiã rõnes cessãt donorũ: ideo cũ sacerdoti sit data ptãs nobilissima: reus negligentie erit: nisi illa vtat ad hõrem dei. a ad salutẽ suam: a alioꝝ viuoꝝ a mortuoꝝ. fm illud ꝓ pe. iiij. vnꝰ quisq; sicut accepit grãz i alter ꝛ tũ illam administrãtes ãc. Nisi forte ex familiari instinctu spũssancti dimitteret. Vni a sacerdotibꝫ preceptũ est. Hoc facite in meã omemorationẽ Idem tho. in. iij. pte. q. lxxxij. a addit qꝫ celebrare tnet saltẽ in precipuis festiuitatibꝰ. a maxime etiã in illis diebꝰ in quibꝫ fideles cõicare ꝛsueuerũt. A. Idẽ in sũ. ꝛ. li. iij. ti. xxiiij. q. cxxv. B

Vtrum licerat vni plures missas celebrare in die. Re fm tay. Nõ licet. Nã a valde felix est qvnã digne celebrat. ex. de cele. mis. te referẽte a c. ꝛsuluisti a de ꝛse. d. a sufficit. Excipiunt isti casꝰ Vnus in die nãtatis dñi in quo ꝓt cantare tres Alius si ncẽ fuerit vnã missam dicere de die a aliam ꝓ defunctis. nec distinguo siue defunctus sit pñs siue nõ. A. Quia in dcõ c. sufficit. vbi hoc dĩ. nõ distinguit. B. nisi sit ꝛtra ꝛsuetudinẽ loci approbatam vel ꝛstitucõm Tertius est ꝓter nãtatem pegrino ꝛomeantũ a infirmoꝝ a forte ꝓter nãtatem nuptiaꝝ. A. Vbi tps laberet: vt in sum. cõ. eo. ti. q. cxxvi. vbi hec nõntur. B. Et ꝓter aliqꝰ predictoꝝ non celebret vltra duas: nec in prima sumat pre fusionẽ vt s. eucaristia. iij. ꝗ. i. Cõ. hos. a addit casũ. s. qñ ꝓter raritatem clericoꝝ vel pauptatem eccãrum due ecclesie ꝛmendant vni. A. Idem in dcã q. cxxvi a in dcõ c. sufficit subdit. Qui vero ꝓ pecunijs aut adulationibus secularium vna die presumunt plures facere missas: non estimo euadere damnationem. B

Vtrum deberat celebrari ꝓ paruulis defunctis Re fm tho. in. iiij. di. xiij. Pro puuulis baptisatis missaꝝ solemna celebrãtur. non qꝫ eis ꝓsint ad remissionem alicꝰ culpe vel ad augmentũ glorie: sed ꝓter alias rões. Tum ꝓter solaciũ viuoꝝ. tum ad ostendendũ puulos ad vnitatẽ corpis mistici ptinere: dũ idẽ modꝰ exeq̃ aꝝ seruat in ipsis a in alijs. tũ ad ꝛmendandũ redempcõis misterium: qꝰ in hoc sacro ꝛmemorat ꝓ qꝰ puuli sine ꝓprio merito salutẽ etrnã ꝛsequunt. A. Idem in sũ. ꝛ. eo. ti. q. cxxvij. B

Quid si omittat aliqꝰ de his q̃ ad ritu; celebracõis ptinent; Re fm tho. a al. a ãos theologos Quilibet omittẽs aliqꝰ tale: puta tps debitũ. altare. vestes a hymõi: nihilominꝰ cõsecrat si est ordinatus a assit intẽtio a debita materia a forma ꝗ grauissime peccat si scienter hoc faciat. A. Idẽ in sum. ꝛ. eo. ti. q. cxxv. B

Vtrum hymnus angelicus .s. gloria in excelsis deo vel credo debeat decantari qn missa de beata virgine a de spiritu scō vel de cruce celebrat in festis diebus. Re fm ray. Non dz: licet ꝓpria ꝑfatio decantet: ex. de cele. mis. c. filium Sed huiusmodi in multis locis ꝓter ꝛotariā ꝛsuetudinē derogatum ē: maxime in sabbato. qe quodam modo dies solemnis ē deputatus beate virgini. A. Hoc vltimū dictum fuit glo. ray. Post. qz dicit. In talibus deuotam consuetudinē nō reprobamus vt in fū. ꝛ. eo. ti. q. cxxvi ad fi. B.

Vtrū quilibet teneat audire missam. Re fm hos die dnico quilibet tenet ex precepto audire missam a totā ita qd accipiat tenedcōem sacerdotis vt de ꝛse. di. v missas a c. se. a c. oēs fideles nisi excusent magna ncitate: vt notat in dicto ca. missas A. In glo. q ibi loqtur tam de precepto qz de ꝛsuetudine. B Qui aūt die solenni pretermisso ecclē ꝛuentui adspectacula vadit: debet excoicari. de ꝛse. di. v q die. Et nota qd diebus dnicis a festiuis interrogandū ē: si prochianus alterius ibi sit: q contempto ꝓprio sacerdote audire ibi velit. qsi muentus fuerit statim ab eccā eijciat: ex. de proclb. c. ij. A. Et ibi notat glo. qd hoc non obtinet qn nō fit ex ꝛtemptu: sed ex iusta cā. Et idem qd in hoc. J. notatur in fum. ꝛ. eo. ti. q. cxxx. B

Vtrum ꝓter missam peculiarem vt de aliquo scō: vel aliā debeat qs dimittere qn audiat missam ꝓpriā illius diei. A. missa peculiaris idē est qd missa specialis de aliquo scō fm ray. a in fū. cō. eo. ti. q. cxxvi. a ideo ꝑ alia missa ꝑt intelligi de trinitate: vel ꝑ defunctis vel filibus: vt in c. ij. ex. de cele. mis. B. Re fm wil. Si dies hz ꝓpriā missam quā a qs als audire tenet: non dz dimitti ꝓter aliam. ex. de cele. mis. c. ij. Sed qd quidam laycorum oī die volunt missam de trinitate a de scō michaele a hmōi non dnt hoc facere: misi suis diebus vt i preallegato c. A. fij. Et ibi patet qd tam ꝑ viuis qz pro mortuis vtilior missa q possit dici est missa de die. a qd etiā in diebus festis ꝓpter missas peculiares seu votiuas vel etiā mortuorū non debet derogari misse de die. vñ a de laycis ꝑfatas missas requentibus ibi dī. Si voluerint vt sibi misse canten de eodē die missas audiant ꝑ salute viuorū a etiā mortuorū. Bn tn puto qd dē misse votiue: a ꝑ defūctis possunt dici in diebus festis si non derogat ex hoc misse de die: vt i dicto. c. ij. Existimo aūt aliqs circa predcā ex ꝛsuetudine excusari qn vrgent rōnabili ncitate a nō als. vt in c. fi. ex. de ꝛsue. B. De oblationibus q ad missam fiunt habes J. oblatio. Et ibi etiam J. fi. si ꝛfessor possit recipere pecuniā ꝑ missis qs i pnia mutuxit. Multa alia circa materiā misse pnt colligi s. eucaristia. iij. ꝑ totū. a facit etiā J. suffragium. A. Aduertendū etiam qd sacerdos cū dicit missam: dz stare capite

disco opto: vt in c. nullus eps. de
ose. di. 4. vbi dr. Nullus epus aut
psb: seu dyaconus ad celebrandū
missaꝝ solemnia presumat cū ba
culo intrare: aut velato capite al
tari dei assistere: qm̄ a aplus phi
let viros velato capite in eccā ora
re. asi cmere presūpserit: cōione
priuet. Item q ad euangeliū dbet
stari deuote a non sedēdo vt in ca.
aplica ea. di. vbi dr. Aplica auē
te mandam⁹ dum scā euangelia i
eccā leguntur: vt sacerdotes a cteri
oēs non sedentes: sed venerabilie
curui a in ospectu euāgelij stātes
dnica verba intente audiāt a fide
liter adorent. 4. venerent fm gl. B

Mollicies dupli
citer dr. Vno modo est ē
pecis luxurie a peccati otra natu
ram. de quo supra luxuria. Si. in fi
ne. Alio modo put est otrariū vi
tio ptinacie a virtuti pseuerantie
de quib⁹ tribus quid sint Tho. ij.
ij. q. cxxxviij. manifestat sic. sicut
ysidorus dicit in li. ethymolo. Per
tinax dicitur q̄ est imprudenter te
nens q̄si ad oia tenax. Et hic etiā
dicitur ptinax eo q in ꝓposito suo
ad victoriam perseuerat. Et tales
phs. vij. ethicoꝝ vocat fortis sen
tentie. a ꝓprie sentētie. qr. s. durāt
in ꝓpria sententia plus q̄ oportet.
Mollis aūt minus q̄ oportet quia
bono defacili recedit: a non pse
uerat ꝓter aliqua difficilia: a ꝓ
ter tristicias aliquas causatas ex
defectu delectationis vt dicit phs
Perseuerans aūt tenet se in ꝓpria
sententia fm q̄ oportet. Vnde pz
q pseuerans laudat sicut in me
dio exis. ptinax autem vituperatur
fm excessum. mollis autē fm
defectum. B

Monach⁹ vtꝝ
monachus possit fieri ca
nonicus secularis. Re fm hos. Licē
quidam dixerint q sic. dicendū
tñ cū iob. q non. qe non est aran
dum cū bove a asino. Nec homies
diuerse pfessioms dnt sic esse sil
extra de elec. cum causa. que inter
presbiteꝝ. A. Idem in sum. cō. li.
ti. vij. q. xliiij. B

Vtrū possit fiei canonic⁹
regularis. Re°. fm
tho. ij. ij. q. clxxix. Vtraq religio
.s. monachoꝝ a canonicoꝝ regula
rium ordinatur ad opa vite otem
platiue: inter que precipue sunt
ea que aguntur in diuinis minis
terijs ad que ordinat directe ordo
canonicoꝝ regulariū quibus per
se opetit q sint clerici religiosi. Sz
religioni monachoꝝ non p se cō
petit q sint clerici: vt hētur. xvi. q
a alia cā. Et ideo q̄ uis ordo mon
choꝝ sit artioris obseruantie tñ si
monachi essent leici: licret eis
transire ad ordinē canonicorū re
gulariū: non aūt econuerso: vt. x
ix. q. iij. mandam⁹. Sed si mona
chi sint clerici sacris ministerijs
obsequentes: hnt id q8 est cano
nicoꝝ regulariū: a cū maiori arti
tudine. a ideo licitū erit transire
de ordine canonicoꝝ regularium
ad ordinem monachorum: petita

tñ licentia superioris: a nõ ecconuso. xix. q. iij. statuim⁹.

Vtrũ liceat monacho hĩe locũ in diversis monasteriis. Re. Nullo mõ licet: ex. d reli. do. c. fi.

Vtr monacho possit omitti regimen eccie. Rñ. fm hos. dic cũ hug. ter. a goff. A licet alij aliter dixerint: vt ẕ in fu con. li. iij. ti. xxviij. q. ij. vbi hec notantur. B. q mõchus pot ab epo prefici in eccia seculari cum osensu abbatis. lviij. di. c. v. a ij. xvi. q. v. sic viue. a c. se. Et intelligas dictũ de ecclesijs que ad monachos pleno iure non ptinent: in quibus sine auctte epi non pñt monacho curã omittere: nec monachũ pñtare inuito epo. Et sic intellige. xvi. q. v. p totum: ex. de capel. mo. ca. v. Sed voluntate epi hoc fieri pt. Q; si eps velit a abbas nõ tẽs supra abbas. J. pe. In ecclesijs aũt q ad monachos ptinent: mero iure sufficit sola auctoritas abbatis a cõuentus. xvi. q. ii. visis. vel etiaẕ solius abbatis: si ad ipsum ptinet ecclesie puisio.

Sed vtr monachus vt dictũ est eccie prefectus possit esse sine socio mõcho. Dos. tenet q sic in no. q nõ Verq; hẕ motiuũ: ex. d sta. mo. q dei timore. Ideo dicendũ videt sic in dcõ ca. di de canonico regulari q debet hĩe socium si omodo pt fieri. a hoc melius a tutiu⁹ est. Si vero omodo nõ pt tene qd hos. dicit. A. Idem ocludit an. de bu. in dcõ c. q dei timorẽ vbi plene tractat de hac materia. B

Vtrũ hmõi monachus q factus ẽ rector alicui eccie secularis teneatur ad statuta sui ordinis. Re fm hos. Si talis ecclesia pleno iure ptinet ad monachos: prefatus monachus in ea remanet subiectus abbati a seruabit oia sicut prius preter tria. s. iciunium. silentiũ. a vigilias: q omodo seruari non pñt in eccia seculari. ar. xliij. di. sit rector. a xvi. q. v. neõ pot. Si vero eccia nõ ptinet ad monachos ẕ ad epos tunc monachus institutus a tribus ẕ alibus nõ absoluit simpliciter. Nã a cõtinẽtia seruare tenet. Ab obia abbatis absoluit quidẽ: ẕ imperio epi subijcit. qui decetero erit abbas suus. Tpalia dispensabit rõne cõmisse administracois. Etsi hẕ socium monachũ non excusatur ab esu carniũ: ex. de sta. mo. q dei nõrem: nisi sit infirmus de ose. dist. v. carnez: vel nisi impante epo q abbas suus ẽ. Si aũt sociũ non hẕ: pt se his cũ quibus viuit oformare xli. di. qsquis: ex. de sta. mo. recolẽtes. J. i. In oi tñ casu hitum deferre debet: nec pot temerarie dimittere alit esset excoicatus vt supra excoicatio. i. J. iij. v. xiij. Q; si fiat epus ad qd teneatur: vide J religio. i. J. xvi. q incipit. Vtrũ religiosus factus eps a J. se. A. Idem qd in hoc J. notat in sum. o. eo. ti. q. iij. dns etiã an. de bu. in dcõ. c. q dei timorem. dicit q monachus factus curatus absoluit ab officio mõachali. q debet se oformare officio dei

corp secularium. xli. di. quisquis. B

Vtrum ex contractu monachi obligetur abbas vel monasterium. Et fm imo. Si monacho omissa est administratio abbas a suetis tantum obligantur quantum administratio se extendit Si vero non hz administracom obligatur monachi: sed non tenetur solvere. qr non hz vnde: ex. de solutio. Odwardus. A. Con. hos. vt in sum. o. eo. ti. q. xxvi. B

Sed quid de obligationib sive pmissionib ab aliquo factis monacho vel abbati nunqd acquruntur monasterio. Et fm imo. a hos. Ex otractib mitis ei monacho vel abbate: obligat quis monasterio. qr pot monachus monasterio actione; adquere. Non tm pt obligare monasterium: ar. in insti. de ac. tu. in principio Vnde quis abbas sive monasterium possit agere: non tm tenetur vndere: nisi de eo qd ad ipsum ptinet Et licet ois otractus phibitus sit monasterio nisi impante abbate vt. xij. qr non dicatis a xvi. qr sunt nonulli: a c. de pnitium. hoc intelligit inquantum monasterium obligare. Sed obligaco alteri ad monasterium pot p monachum adquiri Silr a possessio etiam p monachum fugitm. ff. de adq. po. l. v A Idem in sum. o. eo. ti. q. xxviij. B

Quid de reb ablatis monacho Et fm imo. a hos. Si res erant monasterij vel etiam alteri a monasterium ad restituco; tenebat: tunc agere mon

sterium. Si vero non erant ei: nec de eis tenebat monasterium: tunc agit ille qui dns est rey: ita tm qr si tales res erant deposite apud monachum a abbas videt eas subtrahi: a facile eet abbati eas literae satis credit imo. qr abbas teneatur depositi in solidum pter dolum Sed si non vidit nec phibere potuit non tenetur: etiam si monachus eas abstulisset. qr non e obligatus ex ei malefico vt in se. h. di. A Idem in sum. o. eo. ti. q. xxix. vbi etiam additur. Hos. tm de priori casu dicit qr licet abbas videdo res auferri a non phibendo peccet: non tm credit qr pter hoc ipse vel monasterium obligetur: ex quo fuerunt tm penes psonam monachi. a non penes monasterium omodate: ex. de po. c. a B

Quid de maleficio omisso p monachum vel abbatem. Et fm imo. a hos. Non tenetur monasterium. qr delictum psone non dz redundare in damnum eccie ex. de re. iuris delictum. li. vi. nisi qntum ad monasterium pueniisset. a a i ei vtilitate versum fuisz. ar. x. q ij. hoc ius. A. Idem in sum. o. eo. ti. xxvij. B. de ingressu monasterij habes J. religio. ij. a iij. Item J. noucius a J. votum. iiij. Item de monachis qntum ad obiam J. obia. iiij Item quantum ad religionem J. religio p votum. De monacho apostata supra apostasia. v.

Monialis. In monasterijs monialium non mendicantium non dnt recipi: nisi

que pñt de puentibꝫ monasterij absq; penuria sustentari A. Ꝛ nulla esset receptio: ex. de sta. regu. periculoso. li. vi.

Oes monales dñt manẽ sub ppetua monasterij clausurã: nisi p tali a tanto morbo q; non possent cũ alijs absq; g̃ui periculo siue scãdalo morari ex tra de sta. regu. piculoso. li. vi.

Qñ abbatissa vel priorissa dꝫ alicui tpali dñ.o occasione alieꝫ seu di facere homagiũ vel prestare fidelitatis iuramentũ nisi posset facere apud ipsuꝫ q; p ꝓcuratorẽ prestet: pt exire cuꝫ honesta a decẽti societate a pstito iuramento e vestigio dꝫ reuerti: ita q; in fraudẽ residentie nihil fiat vt vt in pred cõ. c. periculoso de sta. regu. li. vi.

Dm̃ tpales non dñt abbatissas. porissas a alias monales hntes officia mõsteri oꝫ pmittere litigare coraꝫ eis: ne optent illas euagari p statuẽdis ꝓcuratoribꝫ A. In tex. alleg. non sic dꝫ: sed q; ipsi dm̃ pmittãt eas p ꝓcuratorẽ in suis curijs litigare a nõ cogãt eas q; p se litigẽt. ne p ostituẽdis ꝓcuratoribꝫ vel alijs hmõi eas optent euagari: cuꝫ sic iuri coñtriũ q; mlcres presertim religiose p seipsas litigare cogant. B. Etsi ipsi dm̃ coñfecerint: p suos oꝫ dinarios opellant. A. s. cẽsura eccã stica: vt in tex. qui seq̃tur. B vt in dcõ c. periculoso

Iniũgit epis a alijs prelatis q; negocia et cãs monialium A. s. q̃s monales ipse hnt agere coram ipsis vel in curijs eoꝫ vt in dcõ c. piculoso. B. faciãt coram ipsis fieri a tractari p ꝓcuratorẽ eaꝫ siue sint homagium vel fidelitatis iuramẽta vel quecq; aliud vt in dcõ c. periculoso.

Prelati tenent ex pcepto in oibꝫ mõsterijs monialiũ etiã exẽptis puidere de clausura expensis mõsterij: vel de elis fidelium. Idẽ precipit abbatibꝫ a alijs mfruoribꝫ platis q̃ad mõsteria sibi subicã vt in dcõ c. peiculoso. Itẽ eaꝫ mõsteria etiã exempta visitari dñt. s. exemptus. ff. fi. Itẽ nulli mhoneste nec eẽ honeste psone dꝫ patere accessus vel ingressus ad moniales nisi ex rõnabili et manifesta cã. a de illiꝫ ad quẽ pti net licia spãli vt in dcõ c. A. s. piculoso. B. De elcõe q̃ fiei hꝫ p monales hẽs s. electio. i. ff. vlt. Ad materiã monialiũ pt pinere q̃d possit sup eas abbatissa vide s. abbatissa. Itẽ quid phibeat monialibꝫ a ceteris frs: supra. feia.

Mortuus. De his q̃ impediũt sepulturã mortui: vel funeri vel morienti in iuriant vide ff. sepultura. i. ff. fi.

Vtꝫ liceat spoliare mortuos, ꝛc. Non licet. immo tales sedm leges grauissime puniuntur. ff. de sepul. vio. l. iij. ff. aduersus eos. Nam a philosophus. iiij. ethicꝫ. spoliatores mortuorum latronibus anumerat Si mortuus suscitare q̃ sacramenta

essent ab eo iteranda: vide J. sacr̃
mentum J. v. De materia mortuo
rum habes J. resuscitatus: a infra
suffragium.

Mulier. Qz mu
lieres siue feie multa non
pnt facere: nec etiã otra eas fieri:
habes supra feia. Et de mõialibꝫ
supra mõialis Et de mulieruz or
natu J. ornatus.

Multitudo. qd
fiet cũ peccat multitudo vi
de s. correctio. i. J. fi.

Munꝰ Triplex
est genus muneris Vnde
grego. sup illud ysa. xxxiij. Qui ex
cutit ma nus suas ab oi munere:
dicit. Qz aut est munꝰ a manu. ã
ab obsequio. aut a lingua Munꝰ
a manu est pecunia. a nomine pe
cunie intelligitur ois res tpalis si
ue mobilis siue immobilis. q. iij
p totũ. Munus ab obseqo est seꝛ
uitus indebite impensa Munus a
lingua ẽ fauor. q. q. sunt nõnulli.
De secundo plenius lẽtur J. symo
nia. i. J. xiiij. qui incipit. vtꝫ munꝰ
ab obsequio.

Vtrũ liceat p munera ad
fidẽ trahere infideles
R. fm ray. Infideles ad fidẽ trahi
pnt pmissionibus a muneribus
ar. xxiij. q. iiij. delet hõa. q. vij. q
aut. di. xlv. q sincera. a etiã p gra
uiorẽ exactionez pensionũ in prin
cipio locacois. Nã postea non lice
ret. xxiij. q. vi. Iam vero. Sz addit
hic wil. q non ideo danda sũt mu
nera. s. ꝓter fidem recipiendaz ex
pacto: sed si vellent baptisari nisi
timerent pauptatem inter xpia
nos possent eis dari vel promitti.
Item posset xpianus infideli dare
non ꝓter fidem recipiendã: sed ꝓ
ter benuolentiã captandã: vt sic
facilius eum conuertere posset a hu
iusmodi. Ad hoc facit supra: inde
us. iij. J. i.

Vtrũ aut liceat p munera
attrahere ad religio
nem: vide supra. religio. ij. J. ij. A
Et vtrum iudici liceat recipe mu
nera a partibus vide supra inde
i. J. iiij.

Mutilare. vtrũ
liceat aliquẽ mutilare ha
bes supra homicidium. i. J. fi. Simi
liter an liceat mutilare seip suz. su
pra homicidiũ. v. J. fi. Et de mutila
tis siue a se siue ab alio vide J. viti
atus corpe. J. ij.

Mtuum dz q
de meo fit tuum A. a obli
gatis ad redden dũ tantundem in
genere suo a obstitit in his q dant
ad numeꝫ pondus vel mensurã.
vt. l. ij. ff. si cer. peta. B. Et debet da
ri mutuũ nihil inde sperando vltra
sortem: aliter esset vsura. vnde vi
de multa circa hoc infra vsura per
totum.